

Møte onsdag den 28. november 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 22):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Laila Dāvøy og Steinar Gullvåg, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Åse Michaelsen vil framsette et representantforslag.

Åse Michaelsen (FrP) [10:00:40]: Jeg har gleden av å fremme et forslag fra representanten Per Sandberg og undertegnede om lovendring for å skjerpe innsatsen i kampen mot terror.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:59]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Liv Signe Navarsete, Jonas Gahr Støre og Anniken Huitfeldt vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Per Arne Olsen.

Per Arne Olsen (FrP) [10:01:35]: Mitt spørsmål går – kanskje ikke helt overraskende – til helse- og omsorgsministeren, som sent i går kveld prisverdig nok snakket om de «langsomme sykdommene», som jeg er enig i. Men jeg skal ta opp noe som er mer en langsom tilstand, nemlig det å bli eldre og pleietrengende i Norge. Dessverre er jeg nødt til å adressere dette igjen, til tross for at vi har adressert det i mange, mange år, og ting burde vært bedre på plass.

Jeg tviler ikke på verken Arbeiderpartiets eller helseministerens ønsker om en verdig eldreomsorg, men denne og forrige uke har vi nok en gang sett og fått nyheter om ganske uverdige forhold i norsk eldreomsorg. Selv om vi nå har sett det i én kommune, vet vi at det skjer i mange kommuner, litt uavhengig av hvilke partier som styrer de enkelte kommunene.

Hurum, som denne gangen var i søkelyset, er faktisk en kommune som bruker ganske mye penger på eldreomsorg, men likevel har man ganske uverdige tilstander: Man tilbyr de eldre morgenstell klokken ett på dagen, og de får dusj og hårvask annenhver uke. Vi ser også mange tilfeller rundt i Norge av at det serveres mat som verken er spiselig eller

særlig næringsrik. Verken helseministeren eller jeg ville vel avfunnet oss med å vente med morgenstellet til klokken ett, formoder jeg.

Jeg vil sitere fra forskriften om verdighetsgarantien:

«Et mest mulig normalt liv, med normal døgnrytme og adgang til å komme seg ut, samt nødvendig hjelp til personlig hygiene.»

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Hvilke konkrete tiltak ser han for seg for å sikre at vi i fremtiden ikke får den typen uverdige tilstander som vi i dag får tilbakemeldinger på, i norsk eldreomsorg?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:03:39]: Det er bred enighet i denne salen – og jeg er glad for representanten sier det på denne måten – om at vi skal sikre de av våre eldre som trenger omsorg i syke- og pleiehjem, det best mulige tilbudet.

Regjeringen har arbeidet systematisk med å bedre dette langs flere strategier. Det er ikke bare ett område som skal til for å ivareta disse sammensatte behovene som gruppen eldre har – det er flere. Ett av dem er at vi bedrer kommunenes økonomi, slik at de er i stand til å levere gode tilbud, vurdert ut fra behovene som er i den enkelte kommune. Eldre er like mangfoldige som representanten og jeg, og de har ulike behov og trenger ulik oppfølging.

Noe annet er at vi bedrer tilgangen på moderne sykehjemsplasser. Vi er oppe i en andel på 96 pst. som bor på enerom. Det bygges nytt, det renoveres og det videreutvikles.

Et tredje område er at vi styrker kompetansen til dem som jobber i denne sektoren. Vi har sikret god nyrekruttering til sektoren, og det gledelige er at tre fjerdedeler av dem som jobber der i dag, har videreutdanning og et kompetansenivå som gjør at de kan ivareta de mest kompliserte behovene.

Vi har også oppfølgingen av verdighetsgarantien, som nå er noe alle må forholde seg til. Det tror jeg også trekker i den riktige retningen.

La meg nå si, fordi jeg respekterer at representanten setter fokus på tilfeller som er mangelfulle, at det foregår også veldig mye god omsorg rundt omkring i norske syke- og pleiehjem. Jeg har sett det med egne øyne, og det tror jeg også representanten har sett. Det betyr ikke at vi ikke må ha et hvileløst fokus der det ikke fungerer som det skal. Det tror jeg både mediene og vi som politikere og ombudsmenn bidrar til. Men jeg tror at morgendagens omsorg krever at vi har et øye for individuell tilpassing for en befolkning av eldre som har veldig sammensatte behov. Da må vi lykkes med gode pleie- og omsorgstilbud, men også se de bredere behovene i en befolkning som blir friskere, og som lever lenger.

Per Arne Olsen (FrP) [10:05:44]: Dessverre er ikke verdighetsgarantien den eneste garantien denne regjeringen har gitt. Det er med verdighetsgarantien som med kreftgarantien og en del andre, at de der ute, som har behov for pleie og tjenestene, nok ikke opplever at ordet «garanti» er særlig dekkende. Det viser en del av de eksemplene jeg trakk fram.

Arbeiderpartiet har vært villig til å bruke f.eks. øremerking for å sikre at pengene kommer fram til det de skal brukes til. Når det gjelder barnehageløftet og satsingen på rus og psykiatri, var man villig til dette.

Fremskrittspartiet foreslår at pengene skal følge pasienten og å gi lovfestede rettigheter, men subsidiært ønsker vi å øremerke midler. Mitt spørsmål til statsråden må da bli: Hvorfor vil han ikke være med på å øremerke midler, slik at vi vet at pengene går til en verdig eldreomsorg, når det er det han selv og hans parti har gitt en garanti om?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:06:48]: Jeg tror Arbeiderpartiet alltid vil være åpen for å vurdere nye og bedre måter å gjøre ting på og være årvåkne for hva vi gjør av erfaringer. Det kan jeg gi et veldig klart signal om. Men jeg tror ikke øremerking er veien å gå, for å være helt ærlig. Jeg tror ikke det er den gode løsningen.

Det er en klar forskjell på det å bygge barnehageplasser og det å bygge pleie- og omsorgsplasser. Når det gjelder barn, vet vi ut i fra demografi at barn mellom ett år og opp til skolealder trenger barnehageplass, og vi vet hva en barnehageplass er. Ved å se på demografien over de eldre, vet vi ikke uten videre automatisk per kommune hva pleie- og omsorgsbehovene på en institusjon er. Det må kommunen selv vurdere, og derfor tror jeg det er klokt at dette er rammeoverføringer hvor kommunen, politikere og dyktige folk i administrasjonen og pleie- og omsorgssektoren gjør vurderingen av behovene der og da.

Det er også slik vi bør tenke når det gjelder rus og psykiatri, etter min mening. Behovene må identifiseres tett på folk, av dem som har det daglige ansvaret og er tett på der folk lever. Jeg tror det er veien å gå. Øremerking er ikke et godt valg.

Presidenten: Det er anmodet om tre oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det.

Første oppfølgingsspørsmål er fra representanten Kari Kjønås Kjos.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:08:06]: Jeg tror vi vet ganske mye om behovene for sykehjemsplasser – mye mer enn helseministeren vil innrømme her nå. Vi vet i hvert fall at vi mangler fryktelig mange.

Verdighetsgarantien har vært diskutert her, og den sier:

«Tjenestetilbudet skal innrettes i respekt for den enkeltes selvbestemmelsesrett.»

I Romerikes Blad kunne vi for to uker siden lese en mindre hyggelig sak om en pleietrengende dame på 78 år, og den føyer seg inn i rekken av slike saker. Med henvisning til selvbestemmelsesretten ble kommunen spurt om hvordan damen var blitt hørt. Kommunen svarte at pasienten får uttale seg, men at dette ikke betyr at det blir slik pasienten ønsker. Da regjeringen innførte selvbestemmelsesrett – hva la den egentlig i det ordet? Er det bare for å lytte litt, for syns skyld, eller betyr det at man har en reell rettighet til å være med og bestemme selv?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:09:03]: Det betyr det siste – helt åpenbart. Hvordan ivaretar vi rettigheter, in-

dividuelle behov og medbestemmelse i alle deler av samfunnet? Jo, det må skje i en kontakt mellom dem som har ansvaret for å legge til rette for det, og dem som har behovene. I vårt samfunn går vi i retning av tydeliggjøring av rettigheter. Det har vært et samfunnsutviklingstrekk. Det gjelder også oss som pasienter og brukere av helse- og omsorgstjenester. Men det er nettopp et uttrykk for at det ikke er noen automatikk, én til én, i hvordan dette skal gjøres, det er individuelle behov, som må bli til i gode samtaler og god tilrettelegging på det enkelte stedet.

Jeg kan ikke sette meg inn i akkurat den situasjonen representanten viser til, og heller ikke det som ble referert til fra Hurum, men jeg mener at alle eksempler på at det ikke er godt nok ivare tatt, må belyses, tas opp og problematiseres. Og igjen, det bør skje tett på og nært der hvor folk er. Jeg tror at tanken om at det skal være øremerking og regelstyrt utenfra, ikke vil ta hensyn til at folk har individuelle og ulike behov, og da får man dårlig tilpassing.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:10:10]: Utgangspunktet for Omsorgsplan 2015 var et økende behov for både plasser og bemanning. Jeg tror alle som kjenner situasjonen for eldre, vet at det er behov for både mer bemanning – mer kompetent bemanning – og for flere sykehjemsplasser. Når statsråden bruker begrepet «at situasjonen er blitt bedre», er det interessant med tanke på at situasjonen har vært helt stabil. Det har ikke vært noen bedring med hensyn til antallet institusjonsplasser, og det har ikke vært noen bedring av dekningsgraden når det gjelder bemanning. En snakker hele veien om absolutte tall, men ser ikke det i forhold til behovet. Det som også er interessant, er at fylkesmennene kartla behovet i forkant av Omsorgsplan 2015. De sa det var behov for 12 000 nye plasser. Regjeringen omdefinerte det til flere plasser. Men hvor mange flere plasser er det behov for i framtiden for å kunne gi et godt tilbud?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:11:16]: Jeg mener at målet om at vi skal kunne gi tilsagn om tilskudd til bygging av 12 000 plasser, kan bety rehabilitering, ombygging eller nye plasser, ut fra behovene i kommunen. Det er en god strategi, og jeg kan forsikre representanten: Vi er i rute med det. Vi ligger i rute med å ha gitt litt over 6 000 av tilsagnene halvveis i perioden – det er halvveis til 12 000. Og det bygges godt.

Men dette fokuset på nye – hvis vi hadde et ensidig fokus på nye plasser som suksesskriterium, hvordan skulle vi da lage regnestykket om en kommune f.eks. valgte å nedlegge en plass fordi den ikke hadde den kvaliteten den skulle ha? De målene vi har satt for at man også kan rehabilitere, bygge om, gå fra enerom til dobbeltrom, er mål jeg mener tar godt vare på de individuelle behovene på det enkelte sted.

Men så vil jeg si: Vi er hele tiden åpne for å vurdere behovet for å øke innsatsen. Derfor mener jeg at de svarene vi gir på søknadene om tilsagn om tilskudd, stort sett er positive på alle søknadene som kommer, og da ivaretar vi behovene på en tilfredsstillende måte.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:12:30]: I 2007 ble det forhandlet frem en avtale om verdighetsgaranti mellom regjeringen ved helseminister Sylvia Brustad, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Neste helseminister, Bjarne Håkon Hanssen, fulgte opp med et høringsnotat, der styrkede rettigheter for eldre ble fulgt opp slik vi var blitt enige om. Rettstilstanden skulle endres, slik at kommuner ikke kunne avslå å oppfylle garantien for den enkelte, med begrunnelse i økonomi.

Da Stoltenbergs tredje helseminister, Anne-Grete Strøm-Erichsen, iverksatte garantien, ble rettstilstanden likevel ikke endret. Resultatet ser vi i dag. Dedikerte og gode helsearbeidere gjør alt de makter, men garantien brytes daglig.

Vil regjeringens fjerde helseminister nå revurdere å oppfylle den avtalen vi hadde om å styrke rettstilstanden til de syke eldre, slik at verdighetsgarantien blir en realitet for alle?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:13:33]: Verdighetsgarantien er nå nedfelt i en forskrift, som vi legger til grunn blir fulgt. Det er et klart signal fra regjeringen, og jeg tror man oppfatter at det er fra det politiske Norge. Jeg opplever når jeg drar rundt og besøker institusjoner, at dette er noe de har bevissthet om. Jeg snakker om det, for dette er et løpende arbeid man må ha i bevisstheten – det holder ikke at det står som ett av flere og flere veiledere og påbud. Det er ikke slik at hierarkiet i lovsamlingen vår avgjør om ting følges opp på den enkelte plass. En er avhengig av – som jeg sa – den dialogen som er mellom brukeren og dem som gir tilbudene, og av evnen til å gi verdige omsorgstilbud.

Så jeg kan bekrefte at den fjerde, som den tredje, andre og første, av disse helseministrene er opptatt av verdighetsgarantien og av den forståelsen vi har lagt til grunn sammen med bl.a. Kristelig Folkeparti, og vil følge opp det i all kommunikasjon vi har med kommunene når de skal bidra til det i sin omsorg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:14:51]: Mitt hovedspørsmål går også til helse- og omsorgsministeren.

Fattigdom, bostedsløshet og dårlig helse er bare noen av eksemplene på utfordringer som rusproblemer i Norge medfører. Mange pårørende opplever hjerteskjærende situasjoner når tunge rusmisbrukere sliter, og ikke minst barn opplever hjerteskjærende livssituasjoner når foreldre ruser seg, selv om de ikke er blant de tyngste misbrukerne.

Derfor er det gode grunner til at rus og psykiatri har vært viktige, prioriterte spørsmål for Stortinget i mange år. Før siste regjeringssperiode sa Arbeiderpartiet at rus skulle være et prioritert område, og at alle skulle få behandling fra den dagen de ba om behandling.

Summen nå, nesten fire år etterpå, er at ingen venter lenger enn rusmisbrukere på å få behandling – 75 dager i snitt, nøyaktig det samme som i 2008. Det står 2 527 men-

nesker i kø for behandling, til tross for at dette skulle være høyt prioritert.

Stortinget har fått fremlagt en rusmelding, som rusmisbrukernes egne organisasjoner har sagt ikke gir noen nye håp. Helse- og omsorgsministeren har blitt konfrontert med spørsmålene rundt rusomsorgen og problemene og har sagt at han skal gjennomgå behandlingskapasiteten og mye annet. Sist ut kom Arbeiderpartiets Wenche Olsen denne uken, som i Smaalenenes Avis sa:

«Vi har nå fått på plass en merknad som sender et kraftig signal om at vi ønsker en gjennomgang av hele rusfeltet.»

Når Arbeiderpartiets politikere ønsker en gjennomgang av hele rusfeltet, er det ikke da på tide å skjønne at den rusmeldingen Stortinget har fått, ikke innfrir dette – når det selv i Arbeiderpartiet er opprør mot rusproblematikken? Hva vil statsråden gjøre? Vil han f.eks. trekke tilbake rusmeldingen og levere en kraftfull handlingsplan til Stortinget?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:17:05]: La meg først si at jeg deler representantens engasjement for at vi skal levere gode tilbud til mennesker som sliter med rus. Det er også en erkjennelse av at dette er et vanskelig felt. Det jeg har satt meg inn i – både i møte med organisasjonene for pasienter og i møte med folk med rusproblemer – er at det ofte er snakk om sammensatte lidelser. Det spenner over psykisk helse, fysisk helse og mange forskjellige forhold, så jeg nærmer meg dette med en viss grad av ydmykhet og mangel på skråsikkerhet. Derfor ønsker jeg at vi må jobbe videre med kunnskap for å forstå utfordringen – hvordan vi behandler der det skal behandles, og hvordan vi kan sette inn tilbud tettest på der folk lever.

Jeg mener det ville være uærbødig overfor Stortinget å trekke tilbake en stortingsmelding som er fremmet, og som ligger i Stortinget. Jeg mener for øvrig at den stortingsmeldingen er god, den gir en veldig bred gjennomgang av dette feltet. I respekt for Stortinget regner jeg med at behandlingen – høringene som vil være med organisasjonene, innstillingene som skal skrives – gir grunnlag for et politisk arbeid hvor de ønskene som representanten Solberg måtte ha, må komme fram.

25 000 mennesker får behandling for rusproblemer i Norge i dag. Det har vært nærmest en dobling av dem som får behandling poliklinisk. Det jeg har gitt uttrykk for de siste dagene, er at jeg ser at spørsmålet om kapasitet på langtidsbehandling er et vanskelig spørsmål. Jeg ønsker mer kunnskap om den riktige balansen mellom disse korte dagtilbudene, poliklinisk behandling – som jeg generelt tror er en riktig tilnærming, for det er nær der folk bor, og du kan følge opp tidlig i lokalsamfunnet – og tilbudene til dem som har behov for langsiktig behandling. Derfor vil jeg ha mer kunnskap om den balansen, og også om hvordan vi kan samarbeide og kvalitetssikre de tilbudene som gis både av de frivillige ideelle og i det offentlige. Det er bakgrunnen for det initiativet jeg har tatt, og jeg opplever at det er ganske bred tilslutning til at den kunnskapen vil være nyttig.

Erna Solberg (H) [10:19:11]: Etter at det har vært høringer, har signalet vært veldig tydelig. Det er et tydelig og klart ønske om en annen politikk enn det som ligger i rusmeldingen, fra nesten alle høringsinstansene. De mener det er en feil vektlegging av poliklinisk behandling i forhold til langsiktig døgntil behandling, og at det er for liten kapasitet i det som legges ut. I tillegg ser man ikke helheten som menneske i den rusmeldingen regjeringen har lagt frem, tvert imot sykeliggjør man og gjør det meste mer medisinsk. Tverrfagligheten er nesten ikke berørt. Det er nettopp den typen tilbud som nedbygges, istedenfor å bygges opp, innen området. Men det er vanskelig for Stortinget å forholde seg til at statsråden gir andre signaler i media enn det som ligger i rusmeldingen, og at Arbeiderpartiets egne medlemmer går ut og sier at de nå har fått gjennomslag for en helhetlig gjennomgang av rusomsorgen når det ligger et dokument fra regjeringen om hvordan det skal satses fremover. Da er det vanskelig for oss å vite hva som er regjeringens egentlige signaler. Er dette bare for syns skyld, eller har regjeringen tenkt å komme med tydeligere signaler om retningen for rusomsorgen?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:20:21]: På dette feltet opplever jeg at det blant fagfolk – vi skal også lytte til brukerne, det gjør vi mer og mer, og det er viktig – er en reell diskusjon mellom det medisinske og det sosialfaglige og tverrfaglige. Jeg tror begge syn må høres, og de må vektas. Hvis man bare har en medisinsk tilnærming til behandling på rusfeltet, treffer det noe, men det overser helt åpenbart noe. Hvis man bare går mot det sosialfaglige, overser man det medisinske behovet. Den balansen der tror jeg ikke vi klarer å bestemme i en stortingsmelding som legges fram på ett tidspunkt, vi må hele tiden lytte videre.

Jeg har ikke stilt denne stortingsmeldingen i skyggen eller i bero. Jeg har sagt at vi i forbindelse med de erfaringene vi nå gjør når helseforetakene har anbud på langtidsplasser, har behov for å se på kvaliteten som ytes på disse plassene. Vi har veldig dårlige mål på det. Vi har veldig gode kvalitetsmål for mye av det vi gjør i sykehusene, men veldig mangelfulle her. Jeg ønsker nå å sende signaler om at vi vil ha mer kunnskap om dette, og det er det mine kolleger har gitt uttrykk for at de støtter.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først representanten Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:21:33]: En klarere slakting av sin forgjengers arbeid på et område har jeg knapt nok hørt fra Stortingets talerstol enn det statsråden kom med her nå, for den rusmeldingen som ble lagt fram, er altså en rusmelding som Stortinget, de rusavhengige og feltet har etterlyst i syv år. Det betyr at hans forgjenger – tre eller fire, jeg har kommet ut av tellingen – har jobbet med dette over lang tid, og så har de altså ikke gitt svar på det mest grunnleggende spørsmålet, nemlig hvordan utviklingen skal være for den langsiktige, tverrfaglige, spesialiserte behandlingen på rusfeltet. Det temael omtales i rusmeldingen på litt over en side. Litt over en side omtaler altså det mest sentrale spørsmålet, nem-

lig utviklingen av den spesialiserte behandlingen på dette feltet.

Er det ikke da riktig å si at man har gjort en dårlig jobb, at man trekker dette tilbake og kommer med en opptrappingsplan for rusfeltet som faktisk omfatter det rusavhengige ber om, nemlig at det ikke bare skal bli sett, men også hørt.

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:22:40]: Jeg må si at på dette veldig kompliserte, men viktige feltet registrerer jeg bare tonen til representanten Høie om at man slakter hverandre i diskusjonen om dette. Hvis vi ikke er søkende på dette feltet, hvor det er så mange forskjellige vurderinger som jeg legger vekt på alle er seriøse, både dem vi får fra brukerne – men de har et brukerståsted – og dem vi får fra fagmiljøene – de har et faglig ståsted – mener jeg at vi da går inn i et vanskelig felt uten å ville være kunnskapsbaserte, uten å være søkende, uten å være lærende.

Denne stortingsmeldingen gir en veldig helhetlig fremstilling av rusfeltet på veldig mange forskjellige områder. Og på dette feltet har vi altså behov for å ha mer kunnskap og mer vurdering av hvordan vi bruker behandlingstilbudene i det daglige, de polikliniske og i det langsiktige.

Jeg mener at det signalet vi nå har sendt om at vi ønsker å få både bedre kvalitetsmål og en klarere avveining mellom det langsiktige og det spesialiserte, er en oppfølging av det vi tegner i stortingsmeldingen. Så får vi behandling av den stortingsmeldingen her i salen, og da er jeg sikker på, hvis vi har en konstruktiv tilnærming, at vi kan få til ganske brede felles løsninger, men hvis vi vil ha konflikt om det, er det representantens valg.

Presidenten: Presidenten vil anbefale at begrepet «slakte» ikke brukes for å beskrive politisk uenighet.

Kari Kjønaas Kjos – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:24:09]: For kort tid tilbake inviterte vi, tradisjonen tro, de rusavhengige til Stortinget for å gi dem muligheten til å fortelle oss hva som er de største manglene, problemene og utfordringene for dem som står midt oppe i denne problemstillingen hver eneste dag. De tok opp akkurat de samme tingene som de har gjort hvert eneste år de har vært her: De ba oss rett og slett om «å få ut finger'n»: vi vet nok, nå mangler handling.

Rusmeldingen, som bærer det tilsynelatende vakre navnet «Se meg!», ble levert tilbake til Arbeiderpartiets representant med beskjed om å gjøre mer enn bare å se. De ba om at regjeringen kom tilbake med en ny melding, denne gangen med innhold, og at den skiftet navn til «Hør meg!». Hvilken tilbakemelding kan jeg gi til disse rusmisbrukerne på deres ønske?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:25:04]: Jeg tror representanten kan gi den samme tilbakemelding som regjeringens representanter og mine forgjengere også ville gjort: Vi både ser og hører.

I utviklingen av norske pleie- og omsorgstjenester er brukerens perspektiv stadig viktigere. I kvalitetsmeldingen som kommer om et par uker, er det ett av hovedpunkte-

ne, nemlig hvordan brukeren må involveres i behandling i stort, også på dette feltet – og særlig på dette feltet, hvor balansen mellom den spesialiserte medisinske behandlingen og den tverrfaglige, sosialfaglige behandlingen er viktig å finne. Brukeren må stå i sentrum. Da må de både ses og høres.

Men det er ikke slik, og forstå meg rett, at alle brukeres opplevelse av behov her og nå kan være det som blir helsemyndighetenes endelige svar. Det må gjøres avveininger mellom brukernes behov og faglige vurderinger. Det er det vi inviterer til i stortingsmeldingen, og det er det jeg også tar initiativ til når jeg ønsker å forstå mer om hvilken kvalitet som tilbys i de langsiktige behandlingsplassene.

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:26:18]: Jeg er enig med statsråden i at vi skal ha ydmykhet når vi snakker om rusbehandling og rusomsorg, for det er sammensatte lidelser, og det er mangfold. Men fordi det er sammensatt, trenger man også et mangfoldig behandlingsapparat. For det som passer for én rusmisbruker, passer ikke for en annen. Det har nok vært noe av nøkkelen for å få mennesker ut av rusmisbruk.

Nå skal vi da få en helhetlig gjennomgang av rusbehandling, og det er særlig langtid det har vært fokusert på. I min tidligere lokalavis Smaalenenes Avis tror man at Phoenix Haga er reddet gjennom representanten Wenche Olsens uttalelser. Phoenix Haga har en suksessrate der syv av ti er rusfrie etter fem år. Det kan ikke sies annet enn at det er en suksessrate. Men denne institusjonen får da ikke lov til å holde fram videre fordi man ikke har fått ny avtale med Helse Sør-Øst.

Vil nå statsråden, som er opptatt av langtidsbehandling, gjøre noe, slik at disse institusjonene som driver langtidsbehandling, får fortsette?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:27:29]: Jeg registrerer at Helse Sør-Øst bruker 100 mill. kr mer på dette feltet til neste år enn i år. Det er en økning. Så er det slik at de tjenestene som kjøpes utenfor helseforetakene, settes ut på anbud. Der er det et ganske bestemt regelverk. Helse Sør-Øst har inngått 19 avtaler med forskjellige organisasjoner for å drive dette videre. Jeg registrerer at det behandlingstilbudet som representanten viser til, ikke fikk det anbudet. Jeg tror det var Frelsesarmeen som fikk et slikt tilbud i stedet.

Jeg kan ikke gå inn og overprøve den beslutningen, som for øvrig er anket, og anken har også ledet til det avslaget. Men det jeg har bedt om, i lys av både debatten og det vi ser, er et bedre fokus på punkt én, langtidsplassene og deres rolle i behandlingen, og punkt to, forholdet mellom de tjenestene som tilbys av de ideelle, opp mot andre tilbud. Det bør vi gjennomgå. Hvorvidt resultatet av det blir et ønske om flere langtidsplasser og et nytt anbud og en ny mulighet for dette stedet, må komme senere.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:28:43]: Poenget med å levere denne stortingsmeldinga er jo ikke at man skal opplyse Stortinget om et fagområde, poenget er at man skal få vedtatt ny politikk. Men det virker som om denne regjeringa tror at poenget med en stortingsmelding er en drøfting og en generell gjennomgang av et fagområde.

Vi trenger ny politikk på dette området. Og ett av de politikkområdene som har bekymret Venstre veldig, er måten man tenker anbudspolitikken på overfor akkurat denne gruppen som trenger mer langsiktighet, som trenger langtidsopphold, som trenger å se psykiatri og rus i en sammenheng, og som faktisk også trenger medisinsk hjelp på andre områder.

Så spørsmålet mitt til statsråden er: Hvorfor ser han ikke at anbudssystemet her har påvirket dette fagområdet spesielt negativt? Kanskje burde man se på å ha anbud på en annen måte når det gjelder dette fagfeltet.

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:29:49]: Det er i grunnen det denne regjeringen gjør. Vi har tatt fatt i hvordan man inngår avtaler med ideelle og frivillige, for det er en annen type avtalepartner enn et hvilket som helst annet anbud. Det er også grunnen til at det nå blir inngått avtaler som er løpende, som ikke stykker opp dette – at man med veldig jevne mellomrom må inn og inngå nye anbud. Vi har noen internasjonale forpliktelser når det gjelder denne type anbud. Det er også kommersielle foretak som legger inn anbud på dette, og de skal behandles etter et visst rettssystem.

Jeg mener vi har arbeidet med å gjøre dette mer i tråd med behovene til dem som skal få hjelp av disse institusjonene, ved at det er langsiktige avtaler. Jeg mener også at den avtalerammen vi nå har inngått, mellom regjeringen og Frivillighet Norge, som lager en avtalemal som bedre tilpasser de spesielle, særegne behovene de frivillige og ideelle har, kommer veldig langt i møte det representanten er opptatt av, tror jeg, nemlig hvordan man kan ivareta de særegne hensynene som disse organisasjonene og institusjonene har.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:31:02]: Mitt spørsmål går også til helse- og omsorgsministeren – og vi skal holde oss på rusfeltet.

I går gjorde stortingsflertallet et vedtak der de øremerkede rusmidlene til kommunene ble fjernet. Dette er penger som har gått til forebyggende arbeid – rett og slett bl.a. til utekontakten i noen kommuner. Dette er penger som har gått til å få mennesker ut av rusproblemene sine, og det er penger som er gått til ettervern – rett og slett hjelp til å få orden i hverdagen.

Stortingsflertallet la altså disse midlene inn i kommunenes frie midler gjennom sitt vedtak i går, med beskjed om at kommunene kan bruke det til hva de vil – dette til tross for at de som har skoen på, som kjenner hvor den

trykker, ba om at disse midlene fortsatt skulle øremerkes, og til tross for at arbeiderpartirepresentanter – til og med ordførere fra store kommuner som Fredrikstad og Sarpsborg – har bedt om fortsatt øremerkede midler til rusomsorgen. Det er en grunn til at midler til rusomsorgen har vært øremerket.

Statsråden sa til representanten Per Arne Olsen, i et tidligere svar, at vi skal lytte til dem som er tett på folket – lytte til dem som har ansvaret. Rusmisbrukerne selv ønsket øremerkede midler, fagorganisasjonene ønsket at disse midlene skulle være øremerket, og ordførerne ønsket at disse midlene skulle være øremerket.

Da er mitt enkle spørsmål til statsråden: Hva er det som har skjedd i 2012 med tanke på rusomsorgen når de øremerkede midlene nå er fjernet og ikke skal gå til rusomsorg, og det allikevel vil føre til at rusomsorgen blir styrket i kommunene i 2013?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:33:12]: Hvis jeg er riktig informert, mener jeg at det i 2008 ble sendt et signal om at disse midlene skulle inn i rammen til kommunene. Og hvis jeg ikke tar helt feil, var det enighet om det utover regjeringspartiene, men jeg tar forbehold om det – det var ikke mitt ansvarsfelt på den tiden. Det tror jeg fulgte den trenden som går i retning av at det å øremerke i noen sammenhenger kan være riktig virkemiddel, men generelt – når man skal utvikle tjenester som gjelder stort sett i hele landet, tett på folk – bør det inn i en ramme, slik at de som har politisk ansvar i kommunen, kan gjøre en helhetlig vurdering. Det blir nå gjennomført.

Men jeg ser at det er en utfordring når de øremerkede midlene – før omleggingen – har gått til færre enn alle kommuner, og så skal de midlene spres ut til alle kommuner. Da blir det jo mindre på noen av dem som hadde øremerking før. Det har jeg hørt om fra Bergen, og det har jeg hørt om fra Sarpsborg og Fredrikstad, som representanten nevnte. Jeg har respekt for at det er en utfordring. Jeg forstår at det oppfattes som vanskelig. Jeg har møtt politikere fra disse tre byene og lyttet til det de har sagt. Samtidig må jeg si at min kollega, kommunalministeren, og regjeringen har altså bidratt med et budsjett på de frie inntektene til kommunene på over 6 mrd. kr, som gir et rom for å gjøre vurderinger på dette området, i tråd med behovene til befolkningen i kommunen. Da skjønner jeg godt at de som mottar tjenester, den enkelte ordfører som opplever at det er mindre, gjerne skulle ønske at det ikke skjedde. Det forstår jeg.

Vi må lytte og se på om det er noe vi kan gjøre for å hjelpe til på den veien, uten at jeg umiddelbart kan se hva det kan være – utover å peke på at de har en utvidet ramme, hvor de kan få kompensert det. Men på lengre sikt mener jeg at når det gjelder å følge opp folk som har rusproblemer – de finnes i alle kommuner – bør de tiltakene vi har offentlig, gå til alle kommuner, og prioriteringen bør overlates til politikerne i kommunene.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:35:16]: Jeg vil takke statsråden for at han i alle fall ser problemstillingen, at dette er vanskelig. Han sier også at man kanskje

må hjelpe til, til tross for at kommunene har fått en utvidet ramme.

Det er jo det vi ser i budsjettforslagene for 2013: Alle rådmenn har fått mer penger, men det gjør allikevel at det går ut over rusmisbrukeren, rusomsorgen og det forebyggende arbeidet. Det kuttes på disse postene. Det sa også Fagrådet noe om da de var inne til høring.

I år har vi gjennomført Samhandlingsreformen – det har fokus på somatikk. Da får vi beskjed om at psykiatri og rus har vanskeligere for å komme i fokus.

Så mitt spørsmål blir nok en gang: Hva vil regjeringen gjøre i 2013 slik at rusomsorgen blir styrket, ut fra de frie midlene som kommunene nå har fått?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:36:16]: Jeg har ikke kommet til den konklusjonen at det å gjeninnføre øremerking er riktig. Jeg tror ikke det er treffsikkert i forhold til behovene. Jeg tror at det å ha et sentralt organ sittende her i hovedstaden som vurderer øremerking og en sats for et stort antall kommuner – flere hundre kommuner – ikke er treffsikker politikk. Da har jeg større tiltro til at de som sitter i kommunene, som er valgt i kommunene, og som har kontakt med omsorgstjenesten i kommunene – med ute-tjenesten og med brukermiljøer – kan gjøre disse vurderingene.

Så mener jeg at det er den måten Norge styres på. Det er en stor overføring til frie inntekter. Så vidt jeg kan se, har Bergen kommune funnet å kunne dekke inn den differansen på sitt budsjett. Jeg skjønner at det har vært en krevende øvelse, men de har altså fått det til. Jeg tror det er veien å gå. Så må vi sentralt utforme politikk, retningslinjer, finne de helsefaglige vurderingene – som ble nevnt i forrige spørsmål – og gjøre dette tilgjengelig for dem som har behandlingsansvar rundt om i kommunene.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først fra representanten Hans Olav Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:37:36]: For oss som følger debatten, er det i hvert fall godt å se – og betryggende, vil jeg si – at beredskapen er høy på statsrådsplassene når det skjer uforutsette hendelser. Beredskap er jo noe vi er veldig opptatt av i denne salen, så det er godt å se.

Jeg tror statsråden kom i skade for å uttrykke seg nesten for klart. Han sa at problemene bør overlates til kommunepolitikere. Det er jo rene ord for pengene, for det er jo akkurat det som skjer.

Nå har jeg tenkt å løfte dette litt mer: Vi har fått tall – i går, tror jeg det var – som viser at de som venter på behandling, venter lenger enn noen gang. Vi har institusjoner som Arbeiderpartiet beklager seg over at blir nedlagt, man får redningsaksjoner lokalt, og man sier at man setter hele rusmeldingen på vent – og vil ha en gjennomgang. Mitt spørsmål er: Vil det ikke være god samfunnsøkonomi at de som står i kø for å få behandling, får behandling der det er ledig plass?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:38:41]: Jo, det er god samfunnsøkonomi – nå er ikke det det viktigste akkurat

her, tror jeg, men det er godt for brukerne, pasientene, dem med behov, at vedkommende kan ta imot behandling der det er plass. Jeg mener det er slik – innenfor prinsippet om et fritt sykehusvalg, behandlingsvalg – at man kan søke dit hvor det måtte være ledig kapasitet. Det er bra hvis man slipper ventetid ett sted hvis det er ledig kapasitet et annet sted – i et av de områdene som er blitt godkjent og sertifisert for å levere slike behandlingstilbud – og at man kan finne veien dit. Det tror jeg generelt sett er svaret på det.

Men det ligger vel under representantens spørsmål at han ønsker økte bevilgninger til dette. Det er en ærlig sak. Jeg mener at vi har et høyt bevilgningsnivå. Vi har en doubling når det gjelder poliklinisk behandling av folk med rusproblemer, og vi har også mange langtidsplasser. Vi skal få mer kunnskap om hvordan vi treffer den balansen riktig.

Presidenten: Kari Kjønås Kjos – til neste oppfølgingsspørsmål.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:39:52]: Jeg vil tilbake til møtet vi hadde på Stortinget med de rusavhengige. En av dem som var der, var Michelle, en meget ung, nydelig jente som har vært en av de heldige som har fått langtidsbehandling, og er ferdig i disse dager. Hun hadde det bedre enn noen gang i sitt liv, men var veldig redd: redd fordi hun ikke orket tanken på å falle tilbake til sitt gamle liv, redd fordi hun visste at de dagene som nå kom, skulle fylles med nærmest ingenting, og at hun var overlatt til seg selv. Hvor er det ettervernet dere politikere snakker om, spurte hun. Jeg spør om det samme. Det mangelfulle ettervernet vi har hatt, er nå i ferd med å forsvinne i takt med utfasingen av de øremerkede midlene. Det viser artikler fra hele landet.

Helseministeren vil ikke ha øremerking. Han sier at han lytter, men hva vil statsråden egentlig konkret gjøre for Michelle og alle de andre som er i hennes situasjon?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:40:55]: Jeg tror i hvert fall at hvis man skulle svare Michelle at svaret på hennes problem er øremerking, tror jeg ikke hun helt ville forstå hva vi sa. Svaret på hennes utfordring må være at det i hennes hjemmemiljø, der hun skal leve, forhåpentligvis finnes mulighet for skole, utdanning og arbeid, at det er folk innenfor det etablerte hjelpeapparatet som ser henne, og at kommunen legger til rette for samarbeid mellom arbeidsliv, utdanning og hjelpeapparat slik at de kan følge opp. Dette er jo ideen med Samhandlingsreformen: Det er en forebyggingsreform. Det er en reform som skal være tett på folk, se folk og bruke ressursene tett på. Det er ikke et øremerkingstiltak. Det er heller ikke noe statsråden står her og løser, men jeg går ut fra at med de rammene og med de fullmaktene og myndighetene de har tett på der Michelle bor, er det mulig å finne gode tilbud.

Andre viktige aktører er de ideelle og frivilligheten på hjemstedet. Nye allianser og samarbeid mellom offentlige, ideelle og frivillige er viktig i nettverket som er rundt oss der vi lever og bor. Det er der svaret må ligge for en god oppfølging av henne, i tillegg til de etablerte, mer – skal vi si – faglige institusjonsbaserte ettervernstilbudene som

finnes, men jeg forstår ut fra spørsmålet representanten stilte, at hun er ute av det.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:42:24]: Jeg føler meg ganske trygg på at Michelle ville forstått hva øremerking er. I hvert fall forsto alle brukerorganisasjonene som var inne på høring i komiteen, hva fjerning av øremerking ville bety for dem og deres medlemmer. De forsto at det ville føre til et dårligere tilbud i kommunene.

Jeg tror at statsråden er enig med meg i at politikk handler om å prioritere, og ikke minst at politikernes hovedoppgave kanskje er å prioritere dem som ikke helsevesenet selv klarer å prioritere. Innenfor somatikken har vi økonomiske incentiver for vekst, både i spesialisthelsetjenesten og i kommunene, men det har vi ikke når det gjelder rusbehandling. Eller, vi hadde det når det gjaldt ruspasienter, fordi vi i Stortinget gjennom mange år hadde sagt at veksten innenfor rusområdet skulle være større enn veksten innenfor somatikken. Bjørn-Inge Larsen, som nå er departementsråd og tidligere var direktør i Helsedirektoratet, oppdaget plutselig at det hadde en betydning, og derfor anbefalte han å fjerne det.

Er det ikke slik at disse pasientene trenger at vi prioriterer dem? Hvorfor har denne regjeringen fjernet prioriteringen av ruspasienter i spesialisthelsetjenesten?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:43:36]: Dette er et tema jeg har gått ganske grundig inn i, for jeg ser at det her har skjedd en endring i praksis. Jeg er kommet til at jeg støtter den endringen. Jeg tror det gir et ganske falskt signal, egentlig, når det gjelder kvalitet og oppfølging, at man nærmest definerer i budsjettet at så lenge behandling innen psykiatri og rus får høyere vekst enn annen behandling på sykehus, har vi nådd et viktig mål. Jeg tror det er en dårlig måte å prioritere på, og jeg er ikke sikker på hvorvidt jeg vil si at vi skal ha som regel at man skal prioritere penger til rusbehandling høyere enn f.eks. kreftbehandling. Jeg mener at den vanlige sykehusbehandlingen har blitt hengende etter i flere år på en måte som mange mennesker har tatt belastningen for, fordi det som oftest handler om sammensatte lidelser. En pasient med et rusproblem har også utfordringer innenfor områder som ikke er på rusfeltet. Derfor tror jeg den budsjetteringen vi har nå, gir mulighet til å gjøre mer helhetlige prioriteringer i pasientforløp som kjennetegnes av å være helhetlige, sammensatte, og som dekker flere fagfelt.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:44:51]: Mitt spørsmål går til arbeidsministeren:

Årets lønnsoppgjør ga de yrkesaktive en velfortjent forbedring i kjøpekraften. Men én gruppe av landets borgere har ikke fullt og helt fått ta del i denne utviklingen. Dem jeg snakker om, er landets pensjonister. Jeg tror mange av landets pensjonister opplevde statsbudsjettet for 2013 – altså neste år – som nedslående lesing. Av-

standen mellom fradragene for lønnsinntekt og pensjonsinntekt øker. Satsene for minstepensjon økes til 40 pst. for lønsmottakere, mens den beholdes på 26 pst. for pensjonsmottakere. Videre nedjusteres ikke trygdeavgiften for pensjonsinntekt. Det var heller ingen spor av redusering av avkortingen i grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister. Dem jeg snakker om, er de som har bygd dette landet, bygd det solide velferdssamfunnet som min generasjon i dag nyter godt av.

Jeg vil fokusere mitt spørsmål på avkorting av grunnpensjonen. Folketrygden slår fast at grunnpensjonen skal utgjøre 100 pst. av grunnbeløpet. Allikevel skal den som er gift eller samboer med en annen pensjonist, bare ha rett til 85 pst. av grunnbeløpet. Fremskrittspartiet mener at alle burde ha krav på å få sin opparbeidede pensjon med full grunnpensjon, uavhengig av sivilstand. Dette er rettigheter som er opparbeidet gjennom et hardt og langt arbeidsliv. Derfor har Fremskrittspartiet hvert eneste år siden 1989 fremmet forslag om å fjerne denne urettferdigheten.

Mitt spørsmål til statsråden blir derfor som følger: Kan statsråden fortelle meg hvorfor det er riktig – rent prinsipielt – å straffe norske pensjonister med denne avkortingen av grunnpensjonen bare fordi de er gift eller samboere?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:46:41]: Det handler om at det er dyrere å bo alene enn å bo sammen med noen. Hvis vi ser på levekårene blant pensjonister de siste årene, ser vi at antallet minstepensjonister har gått ned. De får altså mer å leve for, for mange av dem som nå har blitt pensjonister, har opparbeidet seg rett til tilleggspensjon. Vi ser allikevel at de som bor alene, har det tøffere enn dem som bor sammen med noen. Hvis jeg skal prioritere, vil jeg prioritere de pensjonistene som har minst. Det har også vært typisk for utviklingen på dette feltet de siste årene.

Ser vi på levekårene blant pensjonister generelt, ser vi nå at pensjonsreformen virker veldig godt. Stadig flere alderspensjonister kombinerer pensjon med arbeid – det er bra. Derfor ser vi en god inntektsutvikling blant dem som er landets pensjonister.

Robert Eriksson (FrP) [10:47:44]: Den nye alderspensjonen som ble iverksatt 1. januar 2011, medfører at avkortingen opprettholdes, men at den nå skal foretas i det som heter garantipensjon. Dette innebærer at de som har hatt høy inntekt gjennom et langt yrkesliv, og som ikke vil være avhengig av garantipensjon, slipper avkortingen grunnet sivilstand. Men f.eks. renholdsarbeideren som er gift med bussjåføren – altså de lavtlønte – vil oppleve å få full avkorting ettersom garantipensjonen vil utgjøre en stor andel av deres pensjon.

I Soria Moria 2 sier regjeringen:

«Rettferdig fordeling og utjamning er grunnleggende verdier for regjeringen.»

Statsråden peker i sitt svar på at hun ønsker å prioritere dem som har minst. Da blir mitt spørsmål: Hvorfor mener regjeringen det er rettferdig og god omfordelingspolitikk å opprettholde avkortingen for lavlønnsyrkene i det nye pensjonssystemet?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:48:40]: Det nye pensjonssystemet – som Fremskrittspartiet har vært imot – er en veldig god ordning. Det gjør at man får mye mer igjen for å arbeide enn før, og at det blir færre minstepensjonister. Det gjør at vi kan opprettholde det som er viktig i vår velferdsstat, nemlig at mange står lenger i jobb. Derfor ser vi nå at det blir stadig flere som står i jobb utover i 60-årene.

Jeg vet at Fremskrittspartiet var imot denne ordningen. Jeg er for den. Hvis vi nå ser på levekårsutviklingen blant folk i 60-årene, er den økende, nettopp på grunn av den nye pensjonsreformen.

Presidenten: Vigdis Giltun – vær så god. Det er så langt anmodet om ett oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det.

Vigdis Giltun (FrP) [10:49:37]: Jeg registrerer at regjeringen er bekymret for at vi kan få for rike pensjonister. Lønnsutviklingen for hele befolkningen er jo ganske god, så det skulle bare mangle om ikke det også skulle komme pensjonistene til gode. Men ifølge regjeringen skal det være slik at pensjonistenes pensjon skal nedjusteres for hvert år som går. Når andre får en lønnsutvikling på 4 pst., skal en pensjonist bare få 3,25 pst. Det betyr at en pensjonist for hvert år som går, får mindre og mindre å rutte med i forhold til resten av befolkningen.

Dette mener Fremskrittspartiet er urettferdig. Vi ser at pensjonister har samme behov som andre for å ha utgifter i det daglige livet. Vi ønsker at pensjonister skal kunne være aktive, og vi vet også at mange pensjonister har høye utgifter til helse – kanskje spesielt nå som regjeringen har fjernet særfradraget for store sykdomsutgifter. Vi kan ikke se noen grunn til at pensjonister skal ha dårligere lønnsutvikling enn resten av befolkningen. Hva er regjeringens begrunnelse for at de skal ha det?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:50:43]: Det representanten sier, er ikke riktig. Pensjonistene har jo fått mer å rutte med. Det er færre minstepensjonister. Men det som er hele tanken bak pensjonsreformen, som Fremskrittspartiet er imot, er at man i mye større grad skal kunne påvirke egen inntektsutvikling, og at det skal lønne seg å jobbe. Derfor er jeg fornøyd med pensjonsreformen. Jeg mener at den bidrar til bedre levekår blant landets pensjonister.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:51:30]: Mitt spørsmål går også til arbeidsministeren, som jeg for øvrig ønsker velkommen til første spørretime som arbeidsminister.

Det er for mange som står utenfor arbeidslivet. Høyre har sagt at en av løsningene på det kan være at unge, friske sosialklienter skal ha en rett og plikt til aktivitet. Regjeringen har sagt, og statsråden sier også med jevne mellomrom, at de er for en slik plikt til aktivitet. Men likevel var det først i vår, etter syv år i regjering, at regjeringen i det hele tatt startet arbeidet med å finne ut hvor mange kommuner som benytter seg av muligheten som finnes i dag.

Regjeringen sier også at de er for å få folk fra trygd til arbeid. En viktig måte å få til det på er tiltaksplasser. Likevel vet ikke regjeringen hvor lenge folk må vente på tiltak, de aner ikke noe om hvor lenge folk må vente mellom tiltak, og de vet ikke noe om hvor mange det er av såkalte tiltaksnomader, som er et begrep for folk som går fra tiltak til tiltak.

Regjeringen sier at de vil få flere funksjonshemmede inn i arbeid. Likevel er det nå slik at for første gang på mange år går sysselsettingsandelen blant funksjonshemmede ned. Den synker som en stein. Det har faktisk ikke vært lavere sysselsettingsandel blant funksjonshemmede siden vi begynte å registrere tallene.

Synes statsråden at disse sakene vitner om en regjering med handlingskraft og gjennomføringskraft?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:53:10]: Det viktigste vi kan gjøre for å få flere i arbeid, er å ha et godt arbeidsmarked. Derfor er det færre ungdomsledige i Norge enn i noe annet europeisk land. Hvis vi ser på antallet sosialhjelpsmottakere, har det også gått ned, takket være bl.a. kvalifiseringsprogrammet, som har gjort at flere har kommet ut i jobb.

Når det gjelder funksjonshemmede, er jeg ikke fornøyd. Vi har sett at vi har fått flere eldre til å stå lenger i arbeidslivet, og at vi har fått ned sykefraværet, men jeg har større forventninger til hva vi kan gjøre for å få funksjonshemmede ut i jobb. Nettopp derfor er det kanskje den viktigste saken i det budsjettet vi nå har lagt fram – gjennom lønnstilskudd til dem som vil ansette personer med nedsatt arbeidsevne, gjennom bedre arbeids- og utdanningsreiser, og ikke minst en ny og forsterket ungdomsgaranti som skal gi mer personlig oppfølging til dem som trenger hjelp.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:54:20]: Jeg takker for svaret fra statsråden.

Noen kommentarer: At man har en forsterket ungdomsgaranti, er høyst nødvendig. Det var en garanti som ble brutt – jeg holdt på å si – ikke for samtlige, men for det store flertallet av ungdommene som garantien gjaldt. Det tyder jo på at man kanskje har litt problemer med å forstå hva en garanti er. Det er ikke et politikerløfte som man kan bruke, det tror jeg folk oppfatter som en garanti. Det at man da styrker den ordningen med 30 mill. kr, altså under en titusendel av budsjettet til departementet, er jeg usikker på om er nok.

Så er det sånn at Høyre er for den ordningen som regjeringen setter i gang med lønnstilskudd. Den betyr at man skal få et lønnstilskudd, og så kan man hvis man er funksjonshemmet, være midlertidig ansatt i inntil tre år. Det har Høyre vært for. Statsråden nevnte at vi har lav ungdomsledighet. Det har vi. Men vi har også flere unge på helserelaterte ytelser, altså flere unge som blir satt på sykdomsytelser, enn noe annet land i Europa – bl.a. Tone, som skrev i Aftenposten for en tid siden, eller Marius på 19 år som det sto om på NRK.no (presidenten klubber) den 24. november, og som fortalte at han ikke fikk jobb. Faren (presidenten klubber igjen) måtte starte firma for å gi sønnen sin jobb.

Presidenten: Taletiden er ute, og ordet går til statsråd Huitfeldt.

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:55:29]: Høyre liker å framstille velferdsstaten vår som om det er en eksplosjon i antall unge uføre. Det var 1,1 pst. i 2003, og det er 1,1 pst. unge uføre nå. Det viser i hvert fall at det ikke er noen eksplosjon.

Men det som er svaret på hvordan vi kan hindre at ungdom havner utenfor arbeidsmarkedet, er personlig oppfølging. Og vi må også stille spørsmål ved om de attføringsbedriftene vi har i dag, gir et godt nok tilbud for ungdom. Jeg er opptatt av mer personlig oppfølging. Det jeg har snakket med en del ledig ungdom om, er at de tidligere ble plassert på kurs sammen med godt voksne. Det fungerer ikke bra. Og det er nettopp det som er tiltaket i den nye ungdomsgarantien – egne ungdomstiltak for å hjelpe flere ut i jobb.

Presidenten: Det er anmodet om tre oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det – først representanten Sylvi Graham.

Sylvi Graham (H) [10:56:33]: Tiltakene for personer med nedsatt funksjonsevne som statsråden nettopp nå har skrytt av, f.eks. lønnstilskudd, arbeids- og utdanningsreiser osv., er bra. Disse er da også forslag som Høyre og andre opposisjonspartier har fremmet i denne sal i flere år, men som regjeringspartiene gang etter gang har stemt ned. Det gjelder arbeids- og utdanningsreiser, det gjelder utvidelse av ordningen med gruppe 2-biler, og det gjelder også økt bruk av lønnstilskudd. Når regjeringen nå endelig fremmer disse forslagene selv, tar de med den ene hånden og gir med den andre. Pengene kommer først og fremst fra avviklingen av fradraget for store sykdomsutgifter, som har vært viktig for mange.

Men for å ta arbeids- og utdanningsreiser: Er statsråden fornøyd med at det har tatt denne regjeringen syv år å få innført denne ordningen? Er statsråden fornøyd med at i omtrent alle slike saker kommer regjeringen flere år etter opposisjonen?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:57:33]: Dette er jo ikke riktig. Det er færre sosialhjelpsmottakere nå enn da vi tok over, og vi har levert en rekke forslag som har gjort at vi har flere ungdommer i arbeidslivet enn noe annet land. Jeg er fornøyd med det vi har fått til på arbeidsmarkedet som gjør at det er få ledige ungdommer, men jeg ser at de som sliter, trenger ekstra oppfølging. Jeg har sett at NHO har satt i gang et prosjekt som heter Ringer i vannet, som handler om ungdom som har psykiske lidelser. Det har god effekt. Nav har nå gjennomført noe som heter arbeidslivsløser, som gir kunnskap til den delen av arbeidslivet som vil ansette personer med psykiske lidelser. Det har veldig god effekt. Så vi har lansert en rekke nye tiltak, men vi må gjøre enda mer for å få flere funksjonshemmede ut i jobb.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:58:33]: Jeg registrerer at statsråden tilsynelatende er tilfreds med egen innsats, og sier at man skal gjøre mer av det som virker. Det er gjennomgangsmelodien. Det synes jeg blir litt merkelig når vi ser at antallet funksjonshemmede i yrkeslivet er blitt redusert med 37 000 de to siste årene. Det vitner ikke om at man gjør mer av det som virker, for hadde det virket, ville jo ikke den andelen blitt større – den burde ha blitt mindre.

Samtidig setter statsråden spørsmålstegn ved attføringsbedrifter. Jeg synes attføringsbedriftene er et veldig godt redskap, med «24/7-tenking» hvor de er veldig flinke til å følge opp den enkelte og få nye resultater. Regjeringen bygger ned antall plasser.

Vil statsråden legge frem en stortingsmelding med gjennomgang av attføringsbransjen, ny arbeidslivspolitik, der man også ser på tiltaksplasser og en opptrappingsplan for å få tiltaksplasser?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:59:38]: Det er behov for mange tiltaksplasser når det er høy ledighet. Når det er lav ledighet, sånn som det er nå, er det behov for flere tiltaksplasser for dem som har nedsatt arbeidsevne. Derfor er det nettopp det vi prioriterer.

Jeg er også veldig fornøyd med attføringsbedriftene. Men jeg ser at en del brukerorganisasjoner sier at de ønsker andre tilbud. Ta f.eks. Fontenehuset, som gir hjelp til ungdom som har psykiske lidelser. De ønsker også å gi et tilbud. Så jeg vil, i samarbeid med denne sektoren, legge fram forslag for Stortinget for å gi et bedre tilbud til de ungdommene som er utenfor arbeidsmarkedet.

Presidenten: Laila Dāvøy – til dagens siste oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [11:00:33]: Yrkesdeltakelsen til mennesker med nedsatt funksjonsevne har hatt en klar negativ trend siden 2008, og trenden fortsetter. Jobbstrategien til regjeringen har ikke hatt den effekten på yrkesdeltakelsen som man mente at den skulle ha. Det er flere som har vært inne på at det kommer nye tiltaksplasser. Det tror vi også er helt nødvendig for denne gruppen. Men det er ikke sikkert at det hjelper umiddelbart med flere tiltak dersom tiltakene ikke virker, slik det kan se ut som.

Som jeg også har vært inne på tidligere, har vi har mange nye tiltak. Det er faktisk så mange tiltak at det sies at verken Nav eller brukerne har helt oversikten. Det er heller ikke foretatt, etter det jeg har sett, noen evaluering eller analyser av tiltakene om hvorfor de ikke virker. Mitt spørsmål er: Vil statsråden både evaluere og analysere og sette i gang en forenkling av tiltakene og tiltaksstrukturen?

Statsråd Anniken Huitfeldt [11:01:40]: Absolutt. Derfor er nettopp dette tiltaket med arbeidslivsløs evaluert. Det viser seg å være veldig bra. Derfor gjennomfører vi det nå for personer med nedsatt funksjonsevne. Så det mener jeg er viktig.

Jeg hører mange arbeidsgivere si det samme som representanten – at det ikke bør komme mange nye forslag når det nå er en ny statsråd, men at man forsterker og forenk-

ler de tiltakene vi har – bl.a. Virke, som har mange medlemsbedrifter, Nille og andre, som er gode på inkludering. Så det vil jeg ta med meg i det videre arbeidet.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:02:21]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Elisabeth Aspaker til miljøvernministeren, vil bli besvart av barne-, likestillings- og inkluderingsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra barne-, likestillings- og inkluderingsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 6, som skal besvares av samme statsråd.

Presidenten: Det første spørsmålet blir dermed spørsmål 2.

Spørsmål 2

Gunnar Gundersen (H) [11:02:50]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Veksten i startlån er kraftig etter at Finanstilsynet kom med sine anbefalinger til de kommersielle bankene om først 10 pst. og så 15 pst. egenkapitalkrav ved kjøp av bolig. Regjeringen reagerer med å utvide Husbankens lånerammer.

Bekymrer det statsråden at denne egenkapitalen egentlig ikke er egenkapital, men offentlig finansiert lånekapital, og at dette minner sterkt om det som var en viktig bakenforliggende faktor som utløste finanskrisen i 2008?»

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:03:26]: Både boligpriser og husholdningenes gjeld er nå på et historisk toppnivå i Norge, samtidig som vi har svært lave renter. I gjennomsnitt utgjør husholdningenes gjeld omtrent det dobbelte av deres disponible inntekt. Mange husholdninger, særlig unge, har enda høyere gjeld enn dette. Selv ikke i forkant av den norske bankkrisen nådde gjelden det nivået vi ser i dag.

Gjeldsoppbygging og høye boligpriser innebærer høy risiko for hele økonomien. Får husholdningene dårligere

økonomi eller mindre boligformue som følge av prisfall, vil de stramme inn på forbruket. Det vil kunne ramme næringslivet. Et større boligprisfall kan også påføre bankene økte tap på utlån til næringslivet, samtidig som panteverdiene bak boliglånene reduseres. Problemer i bankene kan raskt slå ut i resten av økonomien.

Spørderen viser til de nye retningslinjene fra Finanstilsynet som kom i 2010, og som senere ble strammet inn i desember i fjor. Dette er retningslinjer som gjelder banker under tilsyn fra Finanstilsynet, og er ment å bidra til soliditet i bankene, finansiell stabilitet og å ivareta forbrukerhensyn.

Bankene kan avvike fra disse retningslinjene dersom det foreligger tilleggssikkerhet, eller banken har gjort en særskilt forsvarlighetsvurdering som skal fastsettes av styret i den enkelte bank. Stortinget vedtok i forrige uke å øke Husbankens utlånsramme for 2012 fra 15 mrd. kr til 20 mrd. kr. Bakgrunnen var høy etterspørsel etter lån fra Husbanken. Kommunal- og forvaltningskomiteen viser i innstillingen sin til at Husbanken i årets åtte første måneder har gitt om lag 13,5 mrd. kr i grunnlån, startlån og andre typer lån. Av dette utgjorde grunnlån, som gis bl.a. til bygging av nye boliger, utbedring av boliger, over halvparten. Den største delen av rammeøkningen skal gå til å dekke økt etterspørsel etter grunnlån.

Bankene må etter Finanstilsynets retningslinjer ta hensyn også til startlån når de vurderer hvor mye egenkapital lånesøkerne har. En bank kan dermed ikke la startlån erstatte egenkapital ved vurdering av lån til boligformål. Det er likevel behov for at også kommunene, i likhet med bankene, gjør forsvarlige vurderinger av lånesøknader. Kommunene er, i likhet med bankene, underlagt finansavtaleloven når de yter lån. Det innebærer bl.a. at de må vurdere lånesøkernes kredittverdighet og gjøre en forsvarlighetsvurdering. Det betyr at de også må fraråde lånet hvis økonomisk evne eller andre forhold tilsier at lånesøkeren bør overveie å avstå fra å ta opp lånet.

Gunnar Gundersen (H) [11:06:28]: Jeg takker for svaret. Jeg skjønner at finansministeren også har hørt på Norges Bank. Det er mange av de advarslene som gikk ut fra Norges Bank i går, som finansministeren gjentar. Vi har nå et historisk toppnivå på gjeld, og det vil langt overstige det som var under jappetiden på 1980-tallet. Så det er et bakteppe her som gir grunnlag for bekymring.

Jeg forstår finansministeren dithen at 15 pst.-kravet – eller -anbefalingen, det er jo ikke et krav – også gjelder for startlån, slik at startlån innarbeides i den totale vurderingen og dermed ikke svekker kravene til egenkapitalen. Er det en riktig forståelse av svaret?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:07:13]: Det er tre forhold. For det første er det slik at retningslinjene ikke omfatter statsbanker. De omfatter heller ikke de tilfeller hvor Husbanken alene står for lånegivningen. Derimot er det ofte slik at et startlån også kan bli gitt i kombinasjon med et banklån. I de tilfeller kommer man innunder retningslinjene, men også på den måten som for øvrig gjelder, at det er mulig å gå utover 85 pst. låneandel etter en særskilt

forsvarlighetsvurdering, slik reglene er for andre lån. Jeg mener at det skal ligge en sterk og god kredittvurdering bak både vanlige lån som gis, og bak startlån.

Samtidig vil jeg benytte anledningen til å understreke at Husbanken har en spesiell rolle i boligfinansieringen i Norge. Men det er klart at når vi ser på utfordringene, må vi også ta hensyn til hele kredittvolumet i forhold til de mer generelle synspunktene som jeg hadde i svaret mitt.

Gunnar Gundersen (H) [11:08:15]: Jeg takker igjen for svaret.

Da er vi egentlig tilbake igjen til de vanlige utfordringene i boligmarkedet. Man kan se av mediebildet at det er stor usikkerhet blant folk om hvordan de tror dette vil utvikle seg. Noen spår at det kan komme dramatiske fall, og andre spår at det vil gå oppover. Det tror jeg verken finansministeren eller jeg skal spekulere i. Men det som er interessant, er at da må vi litt tilbake til hvordan vi skal skaffe et tilbud av boliger i Norge, som gjør at prisutviklingen er forsvarlig. Vi ser jo at byggeaktiviteten faller, særlig i pressområdene. Jeg vil gjerne mer tilbake til den generelle problemstillingen i boligmarkedet. Jeg faller litt til ro med at også statsråden er underlagt de normale vurderingene som foregår i markedet.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:09:07]: Det er klart at all erfaring tilsier at det er viktig å følge med i det som skjer i bygge- og anleggssektoren. Det har en enorm drivkraft i økonomien. Det å finne fram til den riktige og fornuftige balansen i dette markedet er vanskelig. Det er klart at man nå må se på de mer bakenforliggende årsakene til at vi er der vi er. En ting er det lave rentenivået, god vekst i lønningene de siste årene. Det andre er at Norge har en sterk vekst i befolkningen, som også skaper ubalanse i boligmarkedet. Så dette er viktige spørsmål som regjeringen vil komme tilbake til bl.a. i boligmeldingen, som man nå jobber med.

Spørsmål 3

Arne Sortevik (FrP) [11:10:05]: «Flere tusen nye vogntog på veiene blir resultatet når utviklingen for gods går stikk motsatt vei enn det som er regjeringens ambisjon, men også et omforent politisk mål om mer gods på bane. CargoNet legger ned linjen Oslo–Malmø og varsler kutt på strekningen Oslo–Trondheim. Det er heller ingen tydelig økning når det gjelder flytting av godstransport fra land til sjø, også dette et politisk omforent mål, selv om det kommer en ny Nasjonal transportplan.

Hvordan vil statsråden sikre flytting av veitransport til bane og landtransport til sjø?»

Så vil jeg lese slutten av spørsmålet slik det var skrevet ved innlevering. Tegnsetting er faktisk viktig for forståelse og betydning:

«Også dette er et politisk omforent mål. Selv om det kommer en ny NTP; hvordan vil statsråden sikre flytting av veitransport til bane og landtransport til sjø?»

Presidenten: Presidenten er ikke helt sikker på om man kan endre på spørsmålet, som tidligere er sendt skriftlig, men gir i hvert fall ordet til statsråd Marit Arnstad.

Statsråd Marit Arnstad [11:11:10]: Totalt sett er det vekst i godstransporten, men samtidig har containertransporten store utfordringer. Skal vi få samme positive utvikling på dette området, må vi arbeide langsiktig, og det må brukes virkemidler som vi vet virker, både utbygging av infrastruktur og bruk av økonomiske virkemidler, f.eks. avgiftslettelser.

De lettelsene som regjeringen har innført i gebyr- og avgiftsbelastningen for sjøtransport, bør være kjent. Dette ble det bl.a. redegjort for i brev til Stortinget som svar på spørsmål nr. 172 fra Sortevik for ca. ett år siden. I tillegg utarbeides det nå, sammen med næringsaktørene, en strategi for å styrke nærskipsfarten/trafikken.

Uten å bruke mye tid på dette minner jeg om at det i nyere tid ikke har vært satset så kraftig på jernbane noen gang som nå. Det gjelder ikke bare investeringer, men også drift og vedlikehold, der regjeringen har brukt mye ressurser de siste årene. Det kommer til å gi resultater og en bedring, og jeg kan love at vi kommer til å fortsette langs det sporet. Jeg tror altså at det må tas både noen kortsiktige og langsiktige grep, og også noen mer solide grep, om vi skal få transportørene til å velge bane og sjø der det er grunnlag for det.

Transportetatene og Avinor har i planforslaget til NTP, som vi fikk overlevert tidligere i år, foreslått en rekke tiltak for å overføre gods. Her vil det være aktuelt å gjennomføre tiltak både på kort og på lengre sikt.

Det viktigste tiltaket på lang sikt for å legge til rette for mer godstransport på jernbanen er god driftsstabilitet. De siste årene har vi slitt med lav punktlighet og regularitet, og det i seg selv å prioritere vedlikehold og fornyelse, slik at man bedrer driftsstabiliteten, er nok det enkelttiltaket som er viktigst for jernbanen sin del. Det er nødvendig for at vareeierne skal kunne stole på at godset kommer fram til avtalt tid.

I tillegg må kapasiteten økes, både på terminalene og på strekningene imellom. Når dette er på plass, tror jeg nok at jernbanen kan sies å være konkurransedyktig på transport av store volumer over lange avstander. Men i tillegg er det nødvendig å sette i gang tiltak på kortere sikt, og Samferdselsdepartementet jobber nå med å vurdere hvilke tiltak som vil kunne avhjelpe den vanskelige situasjonen på kortere sikt. Et eksempel på dette er mer effektiv terminaldrift, som også kan bidra til å redusere aktørenes kostnader knyttet til bl.a. omlasting.

Arne Sortevik (FrP) [11:13:32]: Takk for svaret.

De målene som er omtalt, er jo mål også i inneværende Nasjonal transportplan. Faktum er jo likevel at utviklingen går i stikk motsatt retning. Når vedlikehold av jernbane utsettes fordi penger flyttes til investering, betyr det utsatt vedlikehold. Risiko for utsatt vedlikehold betyr jo dyrere vedlikehold og risiko for dårligere driftsregularitet. Når transportbrukerne er usikre på om en løsning er god nok, søker de bedre og sikrere løsninger. Det inne-

bærer at jernbanen mister kunder og gods. Det burde være omvendt.

Forholdet er jo at regjeringen ikke engang helt vet hva etterslepet på vedlikehold av jernbane egentlig er. Når kan dagens brukere – og ikke minst alle potensielle brukere – av jernbanen føle seg sikre på at tog går i tide og kommer frem i tide?

Statsråd Marit Arnstad [11:14:26]: Jeg ser at representanten Sortevik gjør et poeng av at vedlikeholdet er redusert. Jeg vil si at vedlikeholdet – kanskje med unntak av foregående år – aldri har vært så høyt som nå. Det foreslås jo i budsjettet for 2013 å bruke 5 mrd. kr på drift og vedlikehold. Drift handler jo også i stor grad om å skape stabilitet i driften og i infrastrukturen, og når det gjelder vedlikehold, foreslås det altså 2 mrd. kr til vedlikehold på jernbanen også til neste år. Dette er svært høye tall i forhold til de fleste år før oss. Det betyr at muligheten både for å kunne ha driftsstabilitet og for å kunne ta igjen litt av det etterslepet som er på infrastrukturen, aldri har vært bedre enn nå. Dette kommer også etter hvert til å gi resultater, i tillegg til at man da må se på mer kortsiktige tiltak, som f.eks. en mer effektiv drift av terminalene.

Men det er jo riktig at her har man både kortsiktige og langsiktige utfordringer som man er nødt til å ta tak i, og en god del av de spørsmålene vil også bli adressert i Nasjonal transportplan som legges fram i løpet av våren.

Arne Sortevik (FrP) [11:15:33]: Den kortsiktige utviklingen er jo en utvikling som går i feil retning. Det jeg omtalte, var at vedlikehold på jernbane utsettes fordi penger flyttes til investering. Det var jo ingen kommentar til totalrammen for beløpet.

Litt om oppfølging på sjø: Regjeringen gir klattvise bidrag i sine forsøk på å flytte godstransport fra land til sjø. Den manglende effekten skyldes jo bl.a. at ansvaret for land- og lufttransport er atskilt fra sjøtransport. Det er en fiskeriminister som har ansvaret for sjøtransport, noe Fremskrittspartiet mener er svært uheldig. Men når jeg nå har samferdselsministeren – og ikke fiskeriministeren – i tale: Hva mener samferdselsministeren er viktigste tiltak for å få en markert og tydelig flytting av godstransport fra land til sjø? Og hva vil samferdselsstatsråden gjøre for å få gjennomført slike tiltak og få utløst en effekt, som mange peker på finnes?

Statsråd Marit Arnstad [11:16:40]: Jeg tror at også for godstrafikk på sjø er samvirket mellom transportformene ganske viktig, i den forstand at det må være et godt veinett ned til den havnen hvor du skal laste gods over til sjø – det må være et samvirke mellom jernbane og sjø på de plassene hvor det er mulig og naturlig.

Så samvirket mellom transportformene synes jeg er viktig. Derfor er det også viktig at dette er en problemstilling som man kan behandle i sin fulle bredde i en nasjonal transportplan, i tillegg til de mer kortsiktige tiltakene som man kan gjennomføre, og som man allerede har gjennomført, f.eks. avgiftslettelser og gebyrlettelsler, og også spørsmålet om en mer overordnet nærskipsstrategi.

Spørsmål 4

Bård Hoksrud (FrP) [11:17:39]: «Planlegging av vei-prosjekter i Norge tar i snitt 10 år. Både denne statsråden og forgjengere fra samme parti har i årevis lovet at planleggingstiden skal reduseres, og at målsettingen er en halvering. Planleggingen av E18 Bommestad–Sky startet så tidlig som i 2005, og det har nå nok en gang kommet meldinger om forsinkelser til tross for at veien bare er 7 km lang.

Når kan vi forvente resultater av festtalene om kortere planleggingstid, og hva har blitt gjort i statsbudsjettet for 2013?»

Statsråd Marit Arnstad [11:18:14]: Regjeringen har, som representanten Hoksrud vet, store ambisjoner på samferdselsfeltet. Vi la i 2009 fram en offensiv Nasjonal transportplan, og den har vi overoppfyllt. I tillegg til økte bevilgninger må vi sørge for smartere utbygging og også for å planlegge raskere – dette for å få mer igjen for de pengene vi bruker på vei og bane.

Planlegging av store veiprosjekter er veldig komplisert, og de er også ofte tidkrevende. Planleggingstiden varierer fra 5 til 15 år, i snitt om lag 9 år. Dette er selvsagt for lang tid. Regjeringen er opptatt av å få ned denne planleggingstiden, slik det bl.a. er omtalt i Samferdselsdepartementets budsjettforslag for 2013.

Departementet fikk våren 2012 en rapport fra en hurtigarbeidende gruppe som kom med tolv forslag til effektivisering. Disse forslagene var dels knyttet til effektivisering av planprosessene etter plan- og bygningsloven og dels knyttet kvalitetssikringssystemet for store statlige prosjekter, og flere av forslagene er også knyttet til endringer av regelverk og retningslinjer.

Med en raskest mulig framdrift på planleggingen etter dagens regelverk vil det for et større veiprosjekt være mulig å ha en tidsbruk fra oppstart av KS1 til byggestart på fem år. I saker der man vurderer at kommunedelplan ikke er nødvendig, kan tidsbruken reduseres ytterligere. Vi ser altså både på raskere planlegging innenfor dagens regelverk og på om det er mulig å endre regelverket.

La meg få nevne noen forhold det er naturlig å se på. Det er naturlig å se på om det er mulig å endre kriteriene for når statlig plan kan vurderes. En kan se på muligheten for å velge bort urealistiske alternativer tidlig i prosessen, f.eks. ved at KVV-arbeidet blir mer detaljert på trasévalg. En kan også se på tiltak som tidsfrister, gå direkte til reguleringsplan eller pålegge at innsigelser kommer tidligere i prosessen. Det arbeides videre med disse forslagene, og det er et høyt prioritert arbeid.

Så vil jeg også si at samtidig som departementets arbeidsgruppe kom fram til en del anbefalinger, la Statens vegvesen fram en rapport om effektivisering av planleggingen i veisektoren. Også den rapporten gir en del konkrete forslag som det er mulig å gå videre på.

Regjeringen tar sikte på å omtale de forslagene for mer effektiv planlegging i Nasjonal transportplan 2014–2023, som vil bli lagt fram for Stortinget i løpet av våren.

For prosjektet E18 Bommestad–Sky i Vestfold har

planarbeidet vært ganske komplisert på grunn av både vanskelige grunnforhold, nærføringen til bebyggelsen i Larvik og bygging langs Farris, som er en viktig drikkevannskilde. Disse forholdene medfører at prosjektet får en relativt lang byggetid. Samferdselsdepartementet tar sikte på å fremme saken om Bommestad–Sky for Stortinget i vårsesjonen 2013, med sikte på oppstart høsten samme år. Det innebærer at prosjektet mest sannsynlig kan fullføres i 2017.

Bård Hoksrud (FrP) [11:21:21]: Ja, jeg hører støtt og stadig at både samferdselsministeren og denne regjeringen skryter av store ambisjoner, men det er små resultater når man ser hvor lite det faktisk blir bygd av vei og jernbane hvert år.

Så sier statsråden nok en gang at det er mange forhold det er viktig å se på. Det kom en rapport i 2011 – vi er snart i desember 2012, og derfor ønsker jeg å utfordre henne på konkrete tiltak: Hva vil statsråden være med på?

Vi vet at bare gjennom Vestfold, som er 78 km langt, er det seks forskjellige planprosesser som har pågått for å bygge 78 km. Kanskje man heller bør planlegge alt på én gang, og så må man gjerne dele opp i mindre parseller, i stedet for å holde på med seks–syv forskjellige planleggingsprosesser som gjør at det tar enormt lang tid. 16 års utbyggingstid på 78 km må være på grensen til uanstendig.

Statsråd Marit Arnstad [11:22:24]: Jeg vet ikke helt hva representanten Hoksrud mener med at man skal se det samlet. Hvis han med det mener at man skal ekskludere de kommunale prosessene som foregår i dag, og bare bruke statlig plan, tror jeg det vil være uheldig med hensyn til de positive innspill man ofte får fra lokaldemokratiet. Hvis han mener at vi skal velge bort kvalitetssikringsinstituttet, som finnes i dag, og som er et krav vi må forholde oss til fra regjeringens side, vil det bety at man antakelig får dårligere kvalitetssikrede prosjekter. Man kan ikke se bort fra de prosessene man har i dag, men man må se på muligheten for å gjøre de prosessene man har i dag, mer effektive, særlig for å prøve å få tatt vekk en del av de mest kontroversielle alternativene tidlig i prosessen, slik at ikke de alene forsinker hele planleggingen.

Bård Hoksrud (FrP) [11:23:22]: Jeg forstår at statsråden ikke vil forstå hva jeg sier. Det jeg sier, er at gjennom Vestfold, på 78 km, har det vært seks planleggingsprosesser – seks forskjellige prosjekter. Hvis man hadde gjort planleggingen én gang, hadde man kanskje sluppet med fem færre runder i fylkeskommune, kommuner og alle de prosessene som går der. Det ville betydd noe for planleggingstiden. For eksempel OPS-prosjektet Grimstad–Kristiansand er 38 km – det er én planprosess, og det går mye raskere både å planlegge og bygge veien fordi man ser på nye muligheter. Jeg begynner nesten å lure på om jeg må overrekke disse rapportene som har kommet, som jeg har her, som er klare, konkrete forslag til hvordan man skal løse og redusere planleggingstiden.

Jeg håper snart at statsråden kommer tilbake – ikke bare prater om planleggingstid og å redusere den, men fak-

tisk kommer med konkrete tiltak som vil redusere planleggingstiden.

Statsråd Marit Arnstad [11:24:24]: Vi har omfattende rapporter, så representanten trenger ikke å overlevere noen rapporter til statsråden om det. For øvrig synes jeg Fremskrittspartiet kan la være å drive å henge opp plakater og overlevere rapporter fra Stortingets talerstol – det kan de la være.

Ellers vil jeg si at når det gjelder tiltakene, er det en rekke tiltak. Jeg tror ikke det finnes ett enkelt tiltak som løser hele planleggingsknuten. Jeg tror at det er flere tiltak som må til for at man faktisk skal få redusert planleggingstiden. Det finnes det – som Hoksrud er inne på – en rekke gode rapporter som sier noe om, også fra vår egen fagetat og internt i Samferdselsdepartementet. Det vil regjeringen komme tilbake med forslag om i Nasjonal transportplan, som vi legger fram for Stortinget i løpet av våren.

Spørsmål 5

Bjørn Lødemel (H) [11:25:28]: «E39 Kvivsvegen blei opna 22. september 2012. To månader etter at den nye parselen mellom Grodås og Volda blei opna, er han ennå ikkje skilta frå Volda-sida. I avisa Møre-Nytt står det at seksjonsleiar i vegavdelinga i Møre og Romsdal, Ole Jan Tønnesen, ikkje kan love nytt skilt i Volda. Det er svært underleg at ein så viktig veg ikkje skal skiltast, sjølv om han ikkje blir fullverdig del av E39 før Hjartåberget opnar i 2013.

Kva vil statsråden gjere for å få på plass ei fornuftig skilting omgåande?»

Statsråd Marit Arnstad [11:26:04]: Ved åpningen av Kvivsvegen har Statens vegvesen valgt en skiltløsning for Stigedalen og Kvivsvegen som kan bidra til å redusere trafikkoverføringen til Kvivsvegen i perioden fram til rassikringen av Hjartåberga er ferdig høsten 2013. Begrunnelsen for dette er at den rasutsatte strekningen ikke er ferdig rassikret før neste år, og til dels ulemper knyttet til anleggsarbeid og anleggstrafikk på Hjartåberga og tilstøtende parseller. I den forbindelse har det også blitt bestemt at ferjesambandet Volda–Folkestad ikke blir overført fra staten til fylkeskommunen før Hjartåberga åpnes for trafikk, jf. Samferdselsdepartementets budsjettforslag for 2013.

Skiltløsningen som er valgt, innebærer at det meste av dagens skilting opprettholdes uendret fram til høsten 2013, men med visse tilpasninger som innebærer at Kvivsvegen til en viss grad også er skiltet som E39. Jeg er kjent med at det er til dels motstridende oppfatninger i regionen omkring skilting. I september ble jeg spurt av representanten Bård Hoksrud om jeg ville instruere Statens vegvesen til å avvente skilting til ny E39 over Kvivsvegen til etter at rassikringen av Hjartåberga var ferdigstilt i 2013. I mitt svar da sa jeg meg enig med representanten Hoksrud i at det er ønskelig å redusere overføringen av trafikk til Kvivsvegen inntil Hjartåberga blir åpnet, men at skiltløsningen også bør informere trafikantene om

den korteste reisetiden der noe annet ville bli oppfattet som svært urimelig. Dette gjelder først og fremst ved Kjøs bru.

Den valgte skiltløsningen tar hensyn til trafikksikkerhet, samtidig som hensynet til skilting av raskeste vei også er ivarettatt der det er ansett som nødvendig. Jeg ønsker ikke å revurdere skiltløsningen som er valgt i Volda og på Hjelle.

Bjørn Lødemel (H) [11:27:56]: Eg takkar for svaret.

Då har vi ein veldig merkeleg situasjon der ein senterpartistatsråd opnar ein ny veg med pomp og prakt i september, og ein annan statsråd ikkje ønskjer å skilte han. Per i dag er det ingen skilt som viser verken Kvivsvegen, Grodås, Stranda eller Stryn, og dei viser ikkje fv. 60 eller rv. 15 frå Volda-sida. Det er jo merkeleg at ein bruker 1 mrd. kr og byggjer ein ny veg der vi i dag har ein årsdøgnsstrafikk som er dobbelt så stor som prognosen opphavleg var. Det køyrer 1 200 bilar kvar dag, og det skal stå null skilt – ikkje skilt på Volda-sida i det heile, verken på ferjekaia, i rundkøyringa ved sjukehuset, ingen skilt. Eg tykkjer det er utruleg passivt av statsråden ikkje å sjå at ein må ha ei eller annan form for skilting, anten fram mot fv. 60 på Grodås, mot Stranda eller mot rv. 15 mot Stryn.

Eg vil be statsråden komme med ein kommentar om kvifor det ikkje kan stå eit einaste skilt på Volda-sida.

Statsråd Marit Arnstad [11:29:07]: Som sagt er det ikke snakk om ikke å skilte, men om å avvente skiltingen til man har fått gjennomført rassikringen av Hjartåberga, som man nå er i full gang med, og som vil være ferdig i 2013. Deretter vil selvsagt strekningen bli skiltet E39 som planlagt. Som jeg også viste til i mitt svar, er det bl.a. trafikksikkerhetsgrunner og anleggsmessige grunner til at man avventer full skilting.

Jeg har også lyst til å si at jeg ikke helt vet om det medfører riktighet det representanten sier, fordi Kvivsvegen vil bli skiltet som E39 der det ikke har betydning for bilistenes veivalg. Det vil være ved Kjøs bru og også på strekningen Grodås–Geitvika.

Bjørn Lødemel (H) [11:29:59]: Eg takkar for svaret. Det er skilta frå Grodåssida. Det som er mitt store spørsmål, er kvifor dei ikkje kan bruke same tankegangen frå den andre sida. Det får vi eventuelt komme tilbake til.

Men det er også ei anna side når det gjeld skilting, som går på kart og kartdata. Denne vegen, på same måten som bl.a. Jondalstunnelen og andre vegstrekningar, er ikkje kommen inn på kartdata. Dei står ikkje på Gule Sider, dei står ikkje på Google Maps, og dei står ikkje på 1881.no/Kart. Det manglar kartdata for at dei kan leggast inn slik at folk ser kor dei skal køyre. Vi ser også at GPS-ane hyler når ein kjem ut av Riksveg 15 i retning mot Volda, så når det gjeld både kartdata og GPS, er ikkje desse oppdaterte. Det burde vore gjort – same dagen som ny veg opna, burde det også komme inn på kartdata. Det viser seg at det kan gå eit halvt år før desse kartdata blir oppdaterte. Det er altfor tregt.

Eg har vidare eit spørsmål: Kva vil statsråden gjere for

å sørge for at kartdata og karta ein lagar, blir oppdaterte på same tid som ein ny veg blir opna?

Statsråd Marit Arnstad [11:31:10]: Jeg skjønner jo at det er delte meninger om dette, ettersom jeg i Stortinget nå i løpet av kort tid har stått og besvart spørsmål som går i stikk motsatt retning.

Jeg må gjenta at det som nå skjer, er en midlertidig ordning fram til rassikring av Hjartåberget er ferdigstilt. Den skiltingen som nå er i området, er midlertidig. Den permanente skiltingen av Kivisvegen som en del av E39 vil komme på plass i løpet av neste høst, når rassikringen av Hjartåberget er ferdig. Da vil selvsagt også det som går på GPS og andre bilbaserte navigasjonssystemer osv., komme på plass til samme tid.

Spørsmål 6

Robert Eriksson (FrP) [11:32:06]: Jeg har følgende spørsmål til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet gjennomførte en praksisendring våren 2012 vedrørende utsettelse av pappapermisjon. Men fortsatt er det slik at en gruppe fedre taper på alle fronter. Det gjelder de som har fått et nytt barn før praksisendringen trådte i kraft.

Vil statsråden legge til rette for at praksisendringen med tilbakevirkende kraft også blir gjeldende for de som fikk nytt barn før de rakk å ta ut pappapermisjon for det forrige barnet?»

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:32:44]: La meg først få takke for spørsmålet, og understreke at det ikke må være tvil om at jeg og regjeringa vil at flest mulig fedre skal få mulighet til å være sammen med barna sine.

Som representanten viser til, har en del fedre først fått avslag på søknad om uttak av fedrekvoten fordi de har søkt om utsettelse for seint. Regjeringa ønsker at så mange som mulig skal ta ut foreldrepenger som de har krav på. BLD ga derfor i juli 2011 instruks til Arbeids- og velferdsdirektoratet om å vise smidighet i disse sakene. Departementets retningslinjer er seinere presisert og utdypet. På bakgrunn av denne oppmykinga av kravene til søknad fikk mange flere fedre mulighet til å ta ut foreldrepenger i 2011 og 2012.

Departementet og etaten har strukket seg så langt som mulig innenfor gjeldende regelverk. Regelverket setter noen grenser, som at foreldrepengene må tas ut før barnet fyller tre år. Loven har en bestemmelse om at stønadperioden for foreldrepenger løper sammenhengende. Det innebærer at dersom far ikke tar ut sin del av foreldrepengene rett etter at mor har avsluttet sitt uttak, faller hans foreldrepengedager bort fortløpende, med mindre han på forhånd har søkt om utsettelse og dokumentert at vilkårene for utsettelse er til stede.

Jeg vil om kort tid sende på høring et forslag om å endre denne bestemmelsen. En endring vil innebære at det ikke lenger er fare for at noen mister foreldrepenger fordi de ikke har søkt om utsettelse. Ikke minst vil en lovendring gi

foreldrene større fleksibilitet og mulighet til selv å velge når foreldrepengene skal tas ut.

Jeg vil understreke at departementet har hatt tett kontakt med Arbeids- og velferdsdirektoratet for å sikre at fedre ikke mister retten til fedrekvote på grunn av forhold ved Navs saksbehandling. Departementet forutsetter at sakene blir håndtert på en mest mulig smidig måte innenfor gjeldende regelverk. Jeg vil også nevne at etaten har gjennomført ulike informasjonstiltak for å sikre at fedre får tilstrekkelig informasjon om rutiner og frister, slik at de kan søke i tide, sjøl om det ikke kommer til å bli et like stort problem nå som før.

Det kan finnes saker der Arbeids- og velferdsetaten ikke lenger har grunnlag for å innvilge foreldrepenger. Foreldrene vil da kunne sette fram krav om erstatning hvis de mener at det er forhold ved Navs saksbehandling som har ført til at de ikke får ta ut foreldrepenger. Nav må vurdere hver enkelt sak for seg. Jeg er blitt gjort kjent med at Arbeids- og velferdsetaten nå har en slik sak til behandling, hvor man har håp om en minnelig løsning. Ifølge Arbeids- og velferdsdirektoratet vil en slik løsning også være aktuell i tilsvarende saker, uten at jeg har kjennskap til de sakene.

Jeg mener fedrekvoten er et viktig gode for både barn, far og mor, og jeg er opptatt av at flest mulig fedre får ta ut fedrekvoten – og gjerne mer enn fedrekvoten. Jeg legger til grunn at Arbeids- og velferdsetaten strekker seg så langt den kan innenfor gjeldende regelverk, slik at så mange som mulig kan ta ut foreldrepenger.

Robert Eriksson (FrP) [11:35:35]: Jeg takker for svaret.

Bakgrunnen for mitt spørsmål er at jeg ble kjent med en historie til en far som mistet pappapermen høsten 2011, og klaget inn saken hos Nav. I likhet med mange andre fikk han medhold våren 2012, men pappaen mistet likevel retten da han fikk barn nummer to, fordi han ikke hadde rukket å ta ut pappapermen for barn nummer en.

Like før helgen, etter at jeg sendte inn spørsmålet og det ble kjent for Barne- og likestillingsdepartementet, ble jeg også kjent med at saken ble omgjort i Nav, og at man skulle finne en erstatningsordning, sånn som statsråden peker på. Det er jeg glad for, og det synes jeg er positivt.

Mitt spørsmål vil da være: Vil alle i samme situasjon, som ikke har rukket å ta ut pappapermen for barn nummer en før man har fått barn nummer to, få en tilsvarende erstatning, og hvor høy vil den erstatningen bli – vil det bli kompensert fullt og helt for det som man taper av foreldrepenger?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:36:40]: Jeg er nødt til å understreke at når det gjelder behandling av disse sakene, er det Navs ansvar. Det vi har vært veldig tydelige på fra departementets side, er for det første at fedre som ikke har søkt på den måten de burde ha søkt, likevel skulle få oppfylt sine rettigheter.

Når det gjelder muligheten for å gi tilbakevirkende kraft, setter regelverket og loven noen skranker for det, som gjør at jeg ikke kan gå lenger enn det jeg har gjort i mitt svar. Jeg kjenner heller ikke til variasjonen i de sake-

ne som representanten henviser til – jeg vet ikke hva som er felles for dem, og hva som er ulikt, for jeg kjenner ikke enkeltsakene. Men jeg forutsetter at Nav vil behandle disse på en fleksibel måte. At andre som eventuelt vil søke om erstatning, gjør det til Nav, med bakgrunn i at det f.eks. har vært sendrekthet fra Navs side, dersom det er tilfellet.

Robert Eriksson (FrP) [11:37:40]: Jeg registrerer at statsråden sier at det er Navs ansvar, men når det gjelder erstatningens størrelse, er vel det mer et politisk ansvar, og jeg hadde forventet at statsråden hadde gjort seg noen tanker og refleksjoner om det.

Men jeg har også et annet spørsmål: I det tilfellet som jeg peker på, har det tatt ett år med saksbehandling og klaging frem og tilbake i Nav-systemet før vedkommende har fått omgjort saken sin. Statsråden peker på smidighet i Nav-systemet, men ett år med kranling mellom personen og Nav viser vel ikke akkurat noen stor smidighet.

Mitt spørsmål blir: Er det kun fordi presse og politikere bruker riksmidia at Nav og departementet snur i disse sakene? Hvis det er tilfellet, hvilken rettssikkerhet er det overfor alle dem som ikke får prøvd sine saker i riksmidia? Spørsmålet blir da: Hvordan vil statsråden sikre at alle har den samme rettssikkerheten, og at man slipper å gå via media og rikspolitikere for å få sine krav igjennom?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:38:45]: Blant annet ved ikke å gå inn i enkeltsaker. Derfor har jeg også holdt meg langt unna å kommentere enkeltsaker, fordi det er viktig at de som har ansvaret for enkeltsaker, gjør den jobben.

Men det vi har vært tydelige på overfor Arbeids- og velferdsdirektoratet, som vi kan instruere, er at man skal vise smidighet. Vi har hatt noen runder, som representanten kanskje er kjent med, knyttet til akkurat dette. Vi har landet det spørsmålet – og man skal være smidig.

Så er det samtidig sånn at Nav har veldig mange saksbehandlere, og at dette er et veldig komplisert regelverk. Opplæring av saksbehandlere er helt vesentlig. Nye IKT-systemer, som vi er i gang med å få på plass, er helt vesentlige, og også et mer forenklet regelverk. For det er et faktum at en del fedre ikke har forstått regelverket. Vi har tenkt sånn at det er viktig at fedre får muligheten til å være sammen med barna sine. Vi har valgt å se gjennom fingrene med at en del fedre ikke har søkt sånn som de skulle ha gjort etter regelverket, og det er fordi vi syns det er viktigere at de får muligheten til å være sammen med barna sine, enn at vi driver regelrytteri på akkurat dette punktet.

Men det kommer altså endringer og forenklinger som vil gjøre dette enklere i framtida.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Elisabeth Aspaker til miljøvernministeren, vil bli besvart

av barne-, likestillings- og familieministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist.

Elisabeth Aspaker (H) [11:40:08]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Reisa nasjonalpark og Ráisdúottarháldi landskapsvernområde i Nordreisa kommune og to landskapsvernområder i Kvænangen kommune dekker et areal på til sammen 1 179 kvadratkilometer. Til tross for størrelse og til dels krevende geografi, er verneområdene i Nord-Troms tildelt felles forvalterressurs, tilsvarende én stilling.

Hvilke kriterier ligger til grunn for tildeling av forvalterressurs, og vil statsråden revurdere deling av ressurs, slik at Reisa nasjonalparkstyre kan sikres en hel stilling til sitt omfattende arbeid?»

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:40:51]: Jeg er svært glad for engasjementet knyttet til den nye ordninga med lokal forvaltning av verneområdene våre. Kommunene påtok seg et stort ansvar da de sa ja til å sitte i styrene for nasjonalparkene og de andre store verneområdene for å forvalte nasjonale og internasjonale verdier – ikke på vegne av seg sjøl, men på vegne av hele nasjonen og ikke minst på vegne av generasjonene som kommer etter oss.

Jeg er også stolt over at denne regjeringa har satt fokus på forvaltning av verneområdene. Vi har økt bevilgninga til forvaltning med ca. 209 mill. kr – fra omtrent 62 mill. kr i 2007 til ca. 270 mill. kr, som nå er foreslått i budsjettet for 2013.

Ved ansettelse av forvaltere gjør jeg alltid en helhetlig nasjonal vurdering innenfor gjeldende budsjettammer. Kriterier jeg legger til grunn i denne vurderinga, er selvfølgelig bl.a. størrelsen på verneområdene, antall verneområder, eventuelt antall styre forvalteren skal betjene, bruken i området og andre utfordringer de ulike områdene står overfor.

Jeg har fått brev fra nasjonalparkstyret i Reisa der de trekker opp utfordringene de har i denne nasjonalparken. Jeg vil med det første invitere styret til et møte slik de ber om. Da vil jeg drøfte forholdene i Reisa nasjonalpark nærmere med nasjonalparkstyret.

Elisabeth Aspaker (H) [11:42:11]: Jeg takker statsråden for svaret, som var positivt. Når det gjelder nasjonalparker og forvaltning av dem, tror jeg det er tverrpolitisk enighet om at vi har et ansvar, vi som lever i dag, for å ta vare på dem videre.

Så vil jeg legge til at Reisa nasjonalpark er et veldig populært turområde. Det er fantastiske naturverdier, og det er en utstrakt bruk av den parken. Turistforeningen har bl.a. en av sine mest populære ruter mellom Kautokeino og Nordreisa. Dette er viktig for kultur og reiseliv, det er viktig for folkehelsen at vi får til en god forvaltning av denne nasjonalparken.

Hvis vi skal se på størrelse her – hvis det skal være et kriterium – så er altså de verneområdene som nå har fått én stilling til forvaltning, like store som halve Vestfold fylke,

og den størrelsen går jeg ut fra at statsråden faktisk har et forhold til.

Er statsråden enig i at det er grunnlag for å se på den tildelte ressursen på nytt, på bakgrunn av den størrelsen som dette området faktisk har?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:43:17]: Nå sier miljøvernministeren, som jeg svarer på vegne av, at man vil ta et møte. Og da kan det jo hende at dette også vil være tema for det møtet. Det skal ikke jeg forskuttere, men utgangspunktet er i hvert fall det representanten Aspaker er inne på, nemlig at nasjonalparkene er en fantastisk verdi. Og det som er veldig gøy, er jo å se at dette samarbeidet mellom sentralt og lokalt nå begynner å bli bedre og bedre.

Det er også enighet om den nye modellen for lokal forvaltning som fikk brei tilslutning i Stortinget i 2009, og som også Høyre er enig i. Det er selvfølgelig også viktig at man tar med den lokale kunnskapen inn – det er noe vi sentralt også setter pris på og ser verdien av – at man får et ansvarsforhold, og at man har lokalkunnskaper som er verdifulle i forvaltninga av disse områdene.

Neste år tar vi sikte på å få fullført implementeringa av den nye modellen for nasjonalparkene og de andre store verneområdene – allerede i løpet av våren.

Elisabeth Aspaker (H) [11:44:21]: Jeg har bare lyst til å understreke at så vidt jeg er kjent med, er det ingen andre nasjonalparker som har måttet dele forvalterstilling med andre typer verneområder. Jeg har også lyst til å si at Nordreisa kommune – og det styret som er valgt der – er veldig opptatt av at man skal få til god og forsvarlig bruk, men at det samtidig må være mulig å utvikle næring i randsonen av en nasjonalpark som er høyt skattet for sine naturverdier, enten det nå er båtturene på selve elven, besøk til Mollisfossen eller turstiene som er veldig godt besøkt.

Det er jo også et faktum at Troms og Nordland ikke har fått del i oppbyggingen av den styrkingen som har vært av Statens naturoppsyn. Så får man altså til dette gigantiske området bare én hel stilling å rutte med – til tross for at det er stor geografisk avstand mellom verneområdene i Kvænangen og Nordreisa. Så hvis man ikke ønsker at forvalteren skal sitte mer i bil enn forvalte, er det i hvert fall viktig å se på dette.

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:45:29]: Jeg regner med at det ikke er et spesielt stort ønske fra Miljøverndepartementet.

Men det engasjementet som er for å få til en god forvaltning av disse områdene, bør være det beste utgangspunktet for å få til et godt samarbeid.

Og så tar representanten Aspaker opp spørsmålet om næringsvirksomhet i randsonen. Det skal jeg ikke forsøke meg på å svare på på vegne av miljøvernministeren. Det antar jeg da i så fall vil være et hett og sikkert ganske vanskelig tema i de møtene. Men jeg legger i hvert fall til grunn at samarbeidet nå, på tvers av det lokale nivå

og statlige nivå og disse fagmiljøene som man har klart å etablere inn i forvaltninga av verneområder og nasjonalparker, ser ut til å fungere meget godt de aller fleste steder.

Spørsmål 7

Hans Olav Syversen (KrF) [11:46:29]: Først kan det være grunn til å gratulere både presidenten og statsråden som skal svare, med nominasjonene i går kveld.

Så til spørsmålet:

«Flere uavhengige trossamfunn har fått avslag på sine søknader om statstilskudd fordi de angivelig har kommet i skade for å sende inn en tom CD ved innsending av medlemslister.

Mener statsråden at en slik streng håndtering av søknader om statsstøtte er i samsvar med prinsippet om at uavhengige trossamfunn av hensyn til trosfriheten bør få sin andel av skattepengene innbetalt av deres medlemmer, og vil statsråden ta initiativ til at de berørte trossamfunnene får etterbetalt årets støtte?»

Statsråd Hadia Tajik [11:47:20]: Tilskottsordninga for trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja omfattar meir enn 650 samfunn og rundt 500 000 medlemmer. Behovet for framdrift og ein forsvarleg kontroll gjer det naudsynt med ein ufråvikeleg kravfrist. Lista med fødselsnummer for alle medlemmer som det vert kravd tilskott for, skal verte send inn saman med kravet.

Det er nedfelt i Forskrift om registrerte og uregistrerte trossamfunn og i det årlege rundskrivet om tilskottsordninga.

I Kulturdepartementet sitt rundskriv om tilskott til trus- og livssynssamfunn 2012 heiter det m.a.:

«Tros- og livssynssamfunnene skal fylle ut vedlagte kravskjema og sende inn en digitalt lesbar oversikt over fødselsnummer for alle medlemmer det kreves tilskudd for på CD-ROM, minnepinne eller eventuelt diskett. Det vil ikke bli utbetalt tilskudd til tros- og livssynssamfunn som ikke sender inn slik medlemsoversikt.

Samfunnene må på forhånd forsikre seg om at CD-ROM-en/minnepinnen/disketten faktisk inneholder en oversikt over fødselsnummer og at filen er lesbar.»

Det heiter vidare i rundskrivet:

«Fylkesmennene kontrollerer ikke om CD-ROM-en/minnepinnen/disketten inneholder en fil eller om den er lese- eller passordbeskyttet. (...) Dersom det sendes inn en tom CD-ROM/minnepinne/diskett, skal kravet om statstilskudd avvises.»

Rundskrivet vart lagt ut på Kulturdepartementet si nettside 1. februar 2012, med andre ord i god tid før kravfristen gjekk ut. Dessutan sende fylkesmennene rundskrivet vidare til trus- og livssynssamfunna.

Me veit at det er viktig for samfunna å få det statlege tilskottet så tidleg som mogleg, og derfor er det lagt opp til at fylkesmennene skal ha betalt ut det statlege tilskottet innan

15. juni. Det er berre mogleg om den fastsette kravfristen ikkje vert fråviken.

Dei innsende medlemslistene er grunnlaget for utbetaling av både statleg og kommunalt tilskott, og til saman utgjør det i underkant av ein halv mrd. kr per år. Det er sjølv sagt heilt avgjerande å ha ein tilfredsstillande kontroll av innsende data. Alle innsende medlemslister vert kontrollerte mot kvarandre for å unngå dobbel medlemskap. Det krev at alle medlemslister er på plass i den augneblinken kontrollen skal gjennomførast.

Me må kunne leggje til grunn at leiarane i samfunna sjølv kontrollerer at så viktig informasjon som fødselsnummer m.m. er korrekt når materialet vert sendt inn.

Av dei om lag 650 samfunna som har sendt inn medlemslister i 2012, har Kulturdepartementet motteke seks klagar over avslag på grunn av tomme CD-ar, dvs. at nesten alle samfunna har sendt inn korrekte CD-ar eller minnepinnar.

Eg forstår at det er utfordrande for eit trussamfunn å få avslag, nettopp fordi denne ordninga er rettighetsbasert, men av omsyn til likebehandlingsprinsippet må avslaget verte oppretthalde. Eg vil derfor ikkje ta initiativ til å få desse sakene omgjorde.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:50:30]: Jeg må si jeg var litt spent på hvordan svaret ville bli, om det var det formalistiske som skulle trekkes fram, eller om det var å tenke at forvaltningen faktisk er til for dem som skal nyte godt av ulike tjenester som den gjør på vegne av oss alle i samfunnet.

Jeg må med skuffelse registrere at statsråden valgte den formalistiske tilnærmingen, og her var det – for å holde meg til terminologien som gjelder trossamfunn: ingen nåde. Dersom man av effektivitetshensyn – når man ser på litt andre ting, er det litt interessant at det verdsettes så høyt akkurat her – ikke kan ta en telefon eller sende en e-post og si at sorry, her ser det ikke ut til at det var noe innhold på CD-en, må jeg si at jeg synes det er å trekke effektivitetshensynet vel langt, men jeg forstår at statsråden ikke synes det.

Statsråd Hadia Tajik (A) [11:51:38]: Eg meiner at først og fremst handlar desse reglane om likebehandling, og det er ei viss rettferd i at ein har tydelege reglar, tydelege rundskriv, som til og med tek for seg heilt konkrete eksempel som i dette tilfellet viste seg å skje i praksis, altså tomme CD-ar som har vore sende inn. Ein er heilt tydeleg på korleis det skal handterast, at det er trus- og livssynssamfunnas ansvar å sørgje for at den informasjonen dei sender inn, er riktig og korrekt og kan brukast til det formålet det er meint for.

I det lyset meiner eg òg at trus- og livssynssamfunna har fått den rettleinga som dei treng for å kunne sende inn den informasjonen som skal til.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:52:30]: Jeg tror ingen er uenig i at det er klart hva man skal gjøre, og hvilke frister som gjelder. Spørsmålet er heller at når man oppdager at det kanskje ved en tilfeldig feil er sendt inn en CD som er tom, kan man ikke, skjønner jeg, sende en e-post eller løfte opp røret og si at sorry, kan dere sende den en gang til, ellers får dere ikke noe støtte. Det blir for krevende, skjønner jeg, selv om jeg ikke skjønner det.

Jeg kan heller ikke forstå at dette har med likebehandling å gjøre. Alle skal jo få sine kroner, men spørsmålet er om man kan vise litt romslighet, litt fleksibilitet, når det er åpenbart at det her er gjort en feil, og når feilen faktisk kan rettes opp ved hjelp av en telefon eller en e-post. Så jeg får kanskje be statsråden tenke igjennom en gang til om hun kan se om det er mulig å være litt mer fleksibel enn det første svaret ga inntrykk av.

Statsråd Hadia Tajik (A) [11:53:38]: Det er ikkje vanskeleg å ha empati med dei trus- og livssynssamfunna som no opplever at dei har hamna i ein vanskeleg situasjon fordi dei ikkje har sendt inn tilstrekkeleg med informasjon då dei skulle sende det inn.

Eg registrerer at av dei nesten 650 trus- og livssynssamfunna som dette gjeld, har me motteke seks klagar. Det betyr at det overveldande fleirtalet klarer å halde seg til dei retningslinjene som er gitt, og at dei etter alt å dømme er tydelege nok.

Det alternativet som representanten Syversen skisserte, vil i praksis eventuelt måtte innebære at fylkesmenne opnar alle CD-ROM-ane og sjekkar om dei inneheld ein fil med fødselsnummer, og deretter skriv til samfunna som har sendt inn ein tom CD, og gir ein frist for innsending av ny CD.

Eit anna alternativ ville ha vore at det vart gjort Brønøysundregistra etter at kravfristen er utløpt. Begge alternativ er tidkrevjande fordi det er snakk om 650 samfunn, omtrent. Det vil forseinka tilskotsordninga, fordi samfunna ikkje kan motta tilskot før alle listene er kontrollerte mot kvarandre. Dermed handlar det både om likebehandling og om at ein forvaltar midlar på vegner av alle saman.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [11:54:53]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.